

LA NOSTRA LLENGUA

A L'ESGLÉSIA
NO VOLEM A DÉU PARLAR
COM SI FOS UN FORASTER
ELL QUE ENS DONÀ LA LLENGUA
EN CAP TERRA ÉS ESTRANGER

DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: www.arrakis.es/~estel/

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 396

15 D'OCTUBRE DE 1998

PREU: 200 PTS

Fa mig any que les germanes Karine i Gladys Mouyokolo del Congo Braza Regenten la **Perruqueria Elika** al costat de l'aturada d'autobusos de s'Arenal.

**PLANTILLA QUE VA ACONSEGUIR
L'ASCENS A PRIMERA DIVISIÓ**

temporada 97-98

Equip de futbol de Vila-Real. Un poble com Inca, de Mallorca, amb un equip a Primera Divisió que guanya de 5-0 als castellans de Salamanca. És un dels 4 equips dels Països Catalans que lluiten a primera. I els vilarealencs n'estan encantats.

El Rei En Jaume, assegut en el seu tron, amb tota la seva majestat, presideix la plaça Major de Vila-Real.

Sant Pasqual Bailon, que està enterrat a Vila-Real, té molts de devots a tota la contrada. La gent hi acudeix per trobar parella, per treure a la loteria i per tot allò que puguin necessitar.

Palma: una ciutat atrinxerada

Asusta pensar la quantitat d'obres i, en conseqüència, d'incomoditats que s'acosten, a part de les que estam suportant. Després de veure el que està passant a Palma, només hem de pensar o bé la manca de previsió de l'Ajuntament és total, amb el perill que això suposa pel fet d'actuar improvisadament o bé es tracta d'una campanya desmesurada dirigida a captar vots o a enganyar els votants.

En la gestió, la previsió i el dia a dia, son sinònim d'efectivitat, eficàcia i estalvi; en canvi, l'improvisació o l'actuació mediatitzada per aconseguir altres objectius, inevitablement es tradueixen en malgastament i desordre.

Cert és que s'ha d'ésser mesurat en paraules i pròdig en obres, però d'una manera distinta a la que pareix que ho entenen a l'Ajuntament. Durant tres anys, tres llargs anys, s'han anat arreglant les coses de mala manera, obviant les reformes i reparacions que necessitava Ciutat i, de cop, com si hagués arribat l'il·luminació, s'obri una campanya ferotge d'activitat excavadora amb un únic objectiu: millorar la imatge electoral.

Per ventura, aquells que han actuat així, creuen que els ciutadans oblidaran les molèsties sofertes, els "bunyols" realitzats, les obres innecessàries; per ventura creuen que els comerciants tornaran a empassar-se de nou falses promeses, que s'oblidaran dels grans perjudicis soferts per una manca absoluta de previsió i l'incompliment dels terminis d'execució de les obres; o per ventura creuen que no es tindrà en compte el sobrecoast que suposa haver de dur a terme unes obres a escarada. I no parlem del famós "slogan" Palma: Ciutat sense barreres quan l'han convertida en una ciutat atrinxerada, plena d'obstacles insalvables, sobre tot per aquelles persones que pateixen alguna minusvalia física. Per ells, sortir al carrer s'ha convertit en un vertader "via crucis".

Per altra banda, hem pogut comprovar en la nostra recent visita al Jonquet, com actuacions necessaris per la revitalització de les barriades de Ciutat, amb projecte aprovat des de fa molts d'anys, romanen en el calaix; tant és així, que les obres que es varen fer en el seu dia, per manca de manteniment adequat i qualitat defectuosa, ja han de menester mà de mestra, duplicant així el cost de les obres pressupostades. No es tot començar obres i rentar la cara de les façanes sinó acabar-les a consciència i en el termini fixat.

No pensam que aquesta vegada s'oblidi tot amb quatre inauguracions, uns quants castells de foc o il·luminant la murada de colorins que, certament, a més d'una gran cursilada, suposa un insult al millor conjunt arquitectònic de Ciutat.

A l'administració pública, l'acció es justifica en la necessitat i efectivitat, no en el lluïment personal a un cost desorbitat.

A UNIO MALLORQUINA estam convençuts que l'eficàcia i la bona administració dels doblers públics passen per la previsió i elaboració d'un projecte previ d'actuacions al llarg d'una legislatura, i no la concentració d'obres en el darrer període amb l'únic objectiu d'aconseguir vots. Ω

Ferran Trujillo

Candidat de UNIO MALLORQUINA a l'Ajuntament de Palma.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
De la segona transició
- 3 El cas Palou, els nacionalistes i na Pilar Ferrer
Un espanyolista contra una mallorquina
- 4 Un liceu espanyol per a Catalunya
Les mans al foc (34). La revolució de la galera
- 5 La guerra (i II)
- 6 L'antifranquisme a Mallorca. V Llibre.
- 8 Euskadi: Pas a la política
Dites relacionades amb menjar
- 9 Reflexions des de l'esquerra Independentista
- 10 Cronologia de la Història de Catalunya Plena (XXV)
- 11 L'esperit republicà. La qüestió alemanya a Mallorca (III)
- 12 Escoles nord-catalanes
Llibres Mallorquins
- 13 Història d'una fotografia
- 14 La importància del contexte sociocultural dins l'educació
Un cop més tocava el dos, Auca d'en Guimerà (1845-1924) Dramaturg fenomenal, català universal
- 15 Miquel López Crespí, la subversió inguarible
A força de nits
- 16 Petits anuncis
- 17 La Valldemossa que volem
- 18 Declaració de Barcelona
Enhorabona! Xipre-3 Espanya-2
- 19 La nació Sámi (II)
- 20 El moviment indigenista es consolida
- 21 Què és la síndrome premenstrual (SPM)?
L'esperit internacionalista: estrangers forasters morts per la llibertat de Mallorca
- 22 PSC: Repoquer de botiflers
- 23 Com que gaudim d'un fet diferencial, O cada ovella al seu corral
Arrossos secs
- 24 Principi i final del Partit Socialista a Lluçmajor
De la Terra a la Glòria
No en volem cap

En Mateu Joan, editor de L'ESTEL, em demana unes paraules per l'extraordinari de L'ESTEL dedicat a Vila-Real. El meu mèrit és haver-lo acompanyat en el recorregut que hem fet per la vila, la veritat, no és el meu mèrit que en Jordi o en Rafa hàgin respost afirmativament a la subscripció, és que algú ho podria adubtar?

INCREIBLE, INCREIBLE! Que entrés a un garatge i llocs per l'estil on hi fes subscripcions. Li he de donar les gràcies, m'ha demostrat que no tot Vila-Real està podrit, que no tots els vilarealencs estan impregnats de l'auto odi. Ell i alguns vilarealencs m'han demostrat que si en altres llocs dels Països Catalans no som germans, si que som cosins germans com canta en Tomeu Penya.

La veritat, sense que ell ho sàpiga, m'ha proporcionat un dels dies més feliços d'aquests últims cinc anys. Ell i alguns dels meus conciutadans... Sols puc dir Gràcies. Josep Casalta i Casesnoves. Ω

Especial dedicat a
**POBLES DE
CASTELLÓ I
FIRES DE
LLUCMAJOR**
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

Fa 26 anys que en Manuel Meneu regenta el **Forn Meneu** Almasora (Castelló).

Fa 25 anys que en Robert Joan regenta la **Joieria Robert** a Almasora.

Fa 3 anys que n'Andreu Gamis regenta el **Forn Patisserie el Valencià** a Borriana (Castelló). El va obrir son pare fa 30 anys.

Fa 25 anys que en Valeriano Lara regenta el **Forn Lara** a Borriana.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* **Divendres passat** vaig anar amb na **Pepa Costa** a l'Auditori de la Ciutat de Mallorca a l'òpera. L'Auditori estava ben ple, cosa impensada fa pocs anys. Al darrera i al costat de les nostres butaques hi havia anglesos, a la filera del davant

hi havia alemanys... També hi havia mallorquins i qualque espanyol, però la majoria eren centre europeus, una gent que ens ha duit els doblers i el gust per les coses de qualitat com és el d'una temporada d'òpera d'una qualitat insuperable i en tot

cas de la mateixa qualitat que la de Viena, Berlín, Roma o Milà.

* **El PP se fracmenta** un poc més cada dia que passa. A la ciutat d'Alcúdia, antics militants d'aquest partit coordinats per l'ex-regidor Gabriel Godino han format un partit de cara a les eleccions municipals.

* **M'agrada anar a ballar.** Hi vaig qualque cap de setmana a un local de la Ciutat Jardí des Coll d'en Rabassa on hi sol anar la gent de mitjana edat, que és la meua. Bona

música i bon ambient, però... un lloc on discriminen als mallorquins i insulten als antitaurins de mala manera: passdoubles toreros i dels altres, cançons en foraster tot el vespre i algunes en anglès... de mallorquí, si no en demanes, no en canten cap ni una. Proposaria a algun empresari espavilat l'obertura d'un local amb cantadors mallorquins i música de la terra. Segur que ompliria la sala i que faria doblers perquè de cada dia hi ha més gent que estima les coses de Mallorca. Ω

De la segona transició

El sentit comú que ens indica que, a l'Estat espanyol, ens cal una segona transició, ha anat guanyant terreny de mica en mica. Fa uns anys, especialment quan els socialistes governaven a Madrid amb majories absolutes, semblava que el model constitucional espanyol es trobava en fase de tancament, que no es podia aspirar a res més d'allò que hi havia i que probablement passarien molts anys sense que es produïssin grans canvis institucionals. Malgrat tot, els problemes no resolts existien, les qüestions importants no aclarides es mantenien com foc encès davall les cendres, aparentment apagades del tot. El model institucional espanyol -l'estat de les autonomies- semblava haver-se tancat completament i es pretenia que se'n produís l'estabilització més o manco definitiva. D'alguna manera, es relacionava la transició del franquisme a la democràcia parlamentària amb la transició en el model d'estat -d'un estat unitari fortament centralitzat fins a l'anomenat Estat de les autonomies. Com si les dues transicions en realitat no fossin dues, sinó que formassin part d'una mateixa.

Malgrat tot hi havia una sèrie d'aspectes que eren -i són- un fet: per exemple, que es continuava mantenint, amb autonomies, el model d'Estat unitari. El fet que la sobirania recau en l'anomenat "poble espanyol" i que l'estat que porta el

mateix nom constitueix l'únic dipositari d'aquesta sobirania no es podia discutir; formava part intrínseca del model institucional que s'havia bastit.

Ara, emperò, les coses estan canviant a marxés forçades. Per exemple, en l'anomenada "Declaració de Barcelona", els principals partits de les comunitats autònomes de Catalunya i Euskadi, i el segon partit de Galícia (ço és, CIU, PNB i BNG) es declaraven per un estat confederal. Això implica que a dues de les anomenades nacionalitats històriques, el model constitucional actual no convenç en absolut i que, a la tercera, una part molt important de la població tampoc no l'accepta. El problema, evidentment, és en qui recau la sobirania. La majoria dels ciutadans de Catalunya consideren que la sobirania recau en el poble català i que aquesta ha d'expressar-se a través dels propis òrgans d'autogovern, i no d'òrgans de govern foranis. Quelcom semblant ocorre a Euskadi, i, en menor mesura (encara que ascendent cada elecció que passa), a Galícia. No es pot pretendre, per tant, que el model d'estat està tancat, quan aquest no resulta satisfactori per al gruix de tres de les quatre nacions que integren l'estat.

La segona transició -sense la qual no existirà democràcia plena entre nosaltres- ha d'abordar decididament

aquestes qüestions. S'ha d'aclarir el confús tema d'en qui recau la sobirania, qui ha de tenir les competències sobre què i quins organismes han de representar internacionalment els nostres pobles. Hi ha, per tant, a hores d'ara, un problema de fons important que continua sense resoldre's i que pot arribar a enverinar la convivència arreu de la Península Ibèrica i illes adjacents.

El panorama que sembla perfilar-se, emperò, no pareix, inicialment, gaire favorable a la resolució del problema. Per un cantó, es perfila una aliança -lògica, des de la lògica del nacionalisme- entre el PP i el PSOE, en la defensa de l'Estat espanyol unitari i en la defensa de la teoria (ben dubtosa) que la sobirania ha de recaure en això que anomenen "poble espanyol" (i dins el qual inclouen els catalans, els bascos i els gallecs). Aquesta defensa de l'Estat espanyol unitari es fa de diferents maneres, des de les més barroeres que representen els Álvarez Cascos i els Rodríguez Ybarra, passant per les pseudoilustrades de José María Aznar o José Borrell, fins a les més subtils del candidat (virtual, sempre virtual) a la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall. Maragall afirma que s'ha de distingir entre les nacionalitats i les regions, però amaga que les nacions ho són de diferents nacionalitats. És possible que Maragall pretengui que Catalunya, Euskadi, Galícia, etc, siguin "nacionalitats", mentre Extremadura, la Rioja o les Illes Balears cons-

titueixin "regions". Però, són Extremadura i les Balears regions de la mateixa nacionalitat. Efectivament, no: Extremadura constitueix una regió de la nacionalitat castellana o espanyola, mentre que les illes Balears i Pitiüses constitueixen (per molt que s'hagi creat una gran confusió al voltant d'aquest fet) una regió de la nacionalitat catalana. Igual que el País Valencià. De l'espanyolisme exacerbats dels Cascos i els Ybarras, passant pel nacionalisme divuitesc d'Aznar i Borrell fins a l'estatalisme finament postmodern de Maragall hi ha una àmplia gama de detractors de les teories que exposen la necessitat imperiosa d'una segona transició.

Xabier Arzallus ha proposat la data del dos mil per a un possible procés autodeterminacionista per al País Basc. En l'horitzó immediat s'hi perfilen dues prioritats, per als nacionalistes bascos: avançar en el procés d'autodeterminació i aconseguir la unitat territorial. Quant als nacionalistes catalans majoritaris, no sabem del cert quin és el seu projecte. Si tenguessin un mínim de sentit comú, caminarien efectivament en aquesta mateixa direcció: augmentar de mica en mica la sobirania i -la gran oblidada- avançar també en la unificació territorial. O en exercir el dret d'autodeterminació no es plantejarà per al conjunt de Catalunya, de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer? Ω

Bernat Joan i Mari

CAFETERIA - HAMBURGUESERIA

ES RECÓ

RAFAEL TITOS & LUMI BLAZQUEZ

C/ Trencadors, N° 54 - Tel. 44 16 78
S'ARENAL - (Mallorca)

CLÍNICA VETERINARIA SON VERÍ

Dr. Olaf Thamm
Dra. Marianne van der Wal
Dra. Sofia Kohmann

Medicina General
Cirurgia
Radiologia
Anàlisis
Hospitalització
Visites a domicili

Tel.: 971 44 12 13
910 500 700

Urgències 24h

Carrer Dragonera, 3 - 07600 s'Arenal - Son Verí
Autopista Palma - Santanyi; Sortida 13
(Cala Blava); al costat de la gasolinera

El cas Palou, els nacionalistes i na Pilar Ferrer

PERE FELIP I BUADES

És esglaiadora la passivitat amb que els partits nacionalistes ha acollit la sanció imposada al professor Josep Palou. Sanció motivada per la defensa de la llengua que feu aquest professor del seu idioma, el nostre idioma, l'idioma català. L'idioma que hauria de ser defensat per damunt de tot per qualsevol partit polític que s'auto anomeni com a nacionalista. Un idioma que ha estat putejat, vilipendiat, insultat i fins i tot agredit per uns energúmens encoratjats per l'infame claustre de professors que dirigeix els destins de l'Institut Aurora Picornell de

la Ciutat de Mallorca. Un claustre de professors format per invasors forasters i renegats mallorquins.

I em consta que alguns d'aquests professors milita en un d'aquests partits que s'anomenen **nacionalistes**, aquí, a la nostra terra (avui dia, dubt que hi hagi cap partit autènticament nacionalista a la nostra roqueta).

I si els partits **nacionalistes** callen, que en direm els partits **espanyolistes**? Idò el que tots sabem: que ells mai no mouran un dit per la causa del professor Palou.

Allò més indignant, social-

ment parlant, és que mentre la consellera de la Funció Pública Pilar Ferrer (de llinatge ben mallorquí, per cert), sancionava sense compassió, amb traïdoria i adeltament al professor Palou, ella, al mateix temps, anava a les noces de la filla d'un alt personatge a la *villa i corte madrileña*, segons sembla, ben orgullosa ella de fer-se amb l'alta burgesia madrilenya, és lògic, desgraciadament, que repudí les seves pròpies arrels, que no es vulgui sentir provinciana i que per això es senti feliç perseguint i sancionant allò que és un estigma que ella duu al damunt: el ser mallorquina, el

d'haver heretat una llengua i una cultura que ara abomina. Una llengua i una cultura a la que, des del poder que ostenta, persegueix i castiga. Una llengua i una cultura a la que martiritza i deixa que sia trepitjada pels peus dels cavalls. Pels peus dels **subnormals** i incivilitzats alumnes de l'Institut Aurora Picornell, qui dubt puguin alfabetitzar el seu claustre de professors (un claustre que hauria de dimetir per indigna).

Idò si, senyora Pilar Ferrer, vostè, amb la sanció que ha imposat al professor Palou, ha imposat a la vegada, una sanció a tots nosaltres: als mallorquins que no hem renegat dels nostres, de les nostres arrels, de la nostra cultura ni de la nostra llengua. Quina vergonya senyora Ferrer, quina vergonya que vostè obri d'aquesta manera.

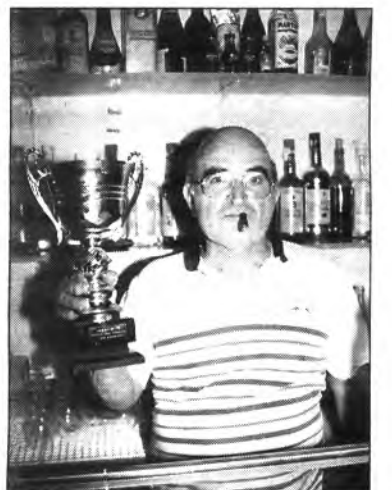
Nota Bene: Enhorabona per la boda. Ω

Fa 5 anys que en Vicent Vilar regenta la Xarcuteria Cal Picu a Borriana.

En Ramon Giner és l'amo jove del Bar de la Tercera Edat del Grau de Castelló. Com podeu veure, és del Barça.

Fa 2 anys que en Tomàs Belloví regenta el Bar dels Colomaires al Grau de Castelló. Hi ha 65 colomaires associats que fan concursos de coloms butxes. Amollen una coloma amb una ploma blanca per tal de distingir-la dels mascles que la van a cercar. El colom que es queda més temps amb la coloma guanya la prova.

Un espanyolista contra una mallorquina

Feia estona que no sabia noves d'en Lluís Cerdó. En certa manera ja l'enyorava. I amb això que un dia d'aquests jo repassava premsa endarrerida que no m'havia llegut llegir i vaig veure com damunt l'Última Hora del passat 12 de juny, insultava a ferir la mallorquina Maria Magdalena Artigues amb el desqualificatiu injuriós de "mallorquina renegada" tan sols pel simple "delicte" d'haver fet servir ella formes de la nostra llengua com *fem, reduexi, quedéssim, tingui*, que són tan catalanes i tan correctes com *feim, reduesqui, quedàssim i tengui*. Hi hauria cap collonera bàmbol esburbat que gosàs insultar un escriptor argentí, posem per cas, per fer servir formes castellanes inusuals a l'Argentina però admeses a la gramàtica espanyola?

Un procediment espanyolista molt *mañoso* contra la supervivència del mallorquí o català i que l'actual règim autòndic practica d'una manera implacable, consisteix en despenalitzar el nostre idioma però al mateix

temps imposar-li un ús simbòlic, testimonial i reduït a una sèrie restringida d'àmbits socials (la casa, l'escola, uns pocs canals de televisió, encara més poques emissores de ràdio, qualque diari i atura't de comptar). No volen una llengua socialment útil. La volen inútil i, d'aquesta manera, sense dir res, forcen la societat a abandonar-la per pura lògica i s'estalvien haver-la de prohibir.

Fitxem-nos com a Andalusia mateix, on s'usaven (i s'usen encara entre els vells i a les zones rurals) formes castellanques com *leiba, traiba, caiba, oiba*, és considerat senyal de cultura i de distinció -i no de traïció- l'ús de les formes espanyoles estàndard *leia, traia, caia, oia*. Per què? Perquè en castellà hi ha una sola gramàtica, no una per *región*. I un andalusí que a l'hora d'escriure s'hi orienta, sempre és considerat un home normal, culte, que sap lletra. En canvi, els qui parlam una llengua perseguida, si escriuim segons la gramàtica som uns traïdors. No voldrien que tinguéssim

altra norma més que el llenguatge de ca nostra, que és l'únic lloc on no fa nosa el català. El lloc d'on no voldrien que sortís mai. Podem llegir com a prova d'això a la carta on el *mañoso* Luis Cerdó us envesteix, Sra. Vidal, "orientacions" d'aquest estil: *a ca seva* [a ca la Sra. Vidal] *sempre han dit, es seus progenitors no han dit mai* mentre que les orientacions d'un andalusí sempre seran escolars, mai les casolanes a l'hora d'escriure.

A més d'això, procurem que en lloc d'haver-hi un sol model de llengua estàndard vàlid per a tota la comunitat lingüística, com té qualsevol idioma modern, n'hi hagi tres: un per cada *región autónoma*. Ben igual com si es tractàs de tres idiomes diferents. Aquesta animalada la practiquen fins a l'extrem absurd i llastimós que hi ha llibres de matemàtiques en català en tres versions: una de "catalana", una de "valenciana" i una de "balear". Qui s'imagina dos llibres de matemàtiques diferents, un par Andalusia i un per Castella? Al contrari:

no fa gaire anys la Hispanitat va presentar com un gran triomf el fet d'haver aconseguit unificar el Parenostre en espanyol. Heu sentit Stra. Vidal insultar cap espanyol o cap argentí per resar en la versió comuna i "renegar" de les versions antigues del Parenostre castellà?

Està bé, molt bé, que la nostra gramàtica integri lèxic i formes verbals de tots els dialectes. Però perquè les puguem triar lliurement i les facem servir a qualsevol punt del territori, no només a la clapa (es a dir, a "l'autonomia" regional espanyola) on s'usen més. Així que Sra. Vidal, mentre no sortiegué de la gramàtica, escriu amb tota llibertat i no vos escolteu per res del món cap estufat perdonavides que es fiqui amb vos ni consentiegué que us faci els comptes per res. A més, estigau segura d'una cosa: si escriu en foraster, anira ben proud alerte a dir-vos res, a no ser ditades de mel. Ω

Jordi Caldentei - Llengua Nacional

CERRALLERIA METÀLICA

Sebastià Rotger

REIXES
PORTES
BALUSTRADES
ARRAMBADORS
ETC.

Carrer del Convent, 119 - Tlf. 971661797 - 07600 Lluçmajor (Mallorca)

Regals * Ceràmica * Papereria * Joguines
* Recordatoris (batejos, comunions, noces)
* Revelat i material fotogràfic

* Parament * Adrogueria
* Decoració * Articles de neteja
* Flors (artificials, seques).

DE TOT I MOLT

Plaça d'Espanya, 32 - Carrer del Bisbe Taxaquet, 90 - LLUCMAJOR

Fa un any que n'Enric Llinàs ha obert la botiga Grumar Nàutica al Grau de Castelló.

Un liceu espanyol per a Catalunya

La ministra Esperanza Aguirre és d'aquesta gent que aglutina al seu voltant tot tipus d'animadversions i d'actituds hostils, de manera que les seues posicions són durament atacades fins i tot quan fa propostes que poden ser ben sensates. Recentment, va declarar que considerava oportú la creació d'un Liceu Espanyol a Catalunya, de la mateixa manera que hi ha un Liceu Francès o una escola alemanya. La ministra ha dit posteriorment que va fer aquestes declaracions perquè voldria que, al Principat, hi hagués almenys una escola que utilitzàs habitualment l'espanyol com a idioma vehicular. Immediatament la proposta de la ministra va aixecar tota una còrrua de queixes airades, procedents fonamentalment de les files socialistes catalanes, però també dels renglers convergents... i d'altres.

La proposta, en canvi, té un gran sentit comú, especialment si es prenen les mesures complementàries pertinents. La creació d'aquest Liceu Espanyol a Barcelona implicaria el reconeixement de la no territorialitat de l'espanyol al Principat de Catalunya, on l'espanyol seria tractat com una llengua estrangera. Aquesta proposta, per tant, s'ajustaria a la realitat històrica i a la justícia històrica més elemental. D'altra banda, el fet de comptar amb un Liceu Espanyol permetria d'accedir a la minoria hispanoparlant a l'exercici ple dels

seus drets lingüístics, entre els quals hi hem de comptar el de marginar-se completament de la comunitat lingüística catalana (majoritària al país).

Quines serien les mesures complementàries? Evidentment, la primera de totes hauria de ser assegurar-se que no hi havia cap altra escola pública catalana que feia el mateix paper que el Liceu Espanyol. Si es creava aquest liceu, seria precisament perquè els hispanoparlants no tenen, a Catalunya, altra oportunitat d'aprendre en la seua llengua que fent-ho en una escola d'aquestes característiques. Es tractaria, per tant, de comprovar si això era cert, i, suposant que no ho fos, de corregir-ho tan aviat com fos possible. Prèviament a la creació de l'esmentat liceu, s'hauria de garantir que

el conjunt de l'escola catalana (tant pública com privada concertada) funcionàs íntegrament en català. Tots els esforços de l'administració pública catalana, haurien d'anar abocats, doncs, a un ensenyament plenament catalanitzat, en què el català fes les mateixes funcions que fa el danès a Dinamarca, el francès a França o l'italià a Itàlia.

Aleshores, una vegada comprovat que això fos efectivament així, caldria donar llum verda, sense entrebancs, a la creació de l'esmentat Liceu Espanyol. La proposta és bona, i constitueix precisament una proposta destinada a garantir la igualtat d'oportunitats.

Els aplaudiments haurien d'haver plogut damunt aquesta proposta de la ministra d'Educació del Govern espanyol, Esperanza Aguirre, i haurien d'haver procedit, fonamentalment, de les files dels sectors catalanistes.

Molt em tem, emperò, que la proposta no ha estat entesa en la seua justa mesura. Al contrari: com hem dit abans, li han plogut crítiques i desqualificacions. Ningú no s'ha apuntat a donar-li una mà a la ministra per tal que pugui tirar-la endavant tan aviat com sigui possible.

Recentment, per exemple, hem hagut de patir una intervenció lamentable en què un Clotas, del PSC-PSOE atacava al Parlament espanyol duríssimament la ministra Aguirre i, des d'un espanyolisme inflexible i militant, li demanava si considera que, a Catalunya, l'espanyol és una llengua estrangera. La ministra, ni que sigui per exigències del càrrec que ostenta, li va haver de respondre que no.

La llàstima fou que, en aquell moment, cap altre representant català no s'aixecàs per felicitar la iniciativa de la ministra, donar-li l'enhorabona i prosar-li totes les facilitats per tirar endavant la proposta de crear un Liceu Espanyol a Barcelona. Esperanza Aguirre, que havia fet una proposta extraordinàriament assenyada i, d'altra banda, perfectament justa, en atenció a la minoria nacional formada per la població espanyola voluntàriament no integrada a Catalunya, es va trobar cara a cara amb un catalanisme curt que mires que no sabia veure l'oportunitat d'allò que ella proposava.

Esperem que s'ho repensin i que, ben aviat, puguem saludar la inauguració del tal Liceu Espanyol, que supòs que haurà de tenir la seua seua a Barcelona. I, com a màxim, un parell de subseus en algun nucli babèlic.. Ω

Bernat Joan i Marí
President d'Esquerra
Republicana-Balears i Pitiüses

Fa 7 anys que na Pilar Garcia va obrir la **Botiga d'Animal de Companyia Natura** a Vila-Real.

Fa 7 anys que n'Elvira Buforn regenta la **Perfumeria Fayos** a Vila-Real.

Fa 15 dies que na Rosa Melxor Blasco ha obert la **Botiga Guinyol** (roba de xiquets fins els 16 anys, a Vila-Real. Abans la duia na Carmina Arsis.

Fa mig any que la Família Herrero regenta el **Bar Centre UGT** al centre de Vila-Real.

* Fa 8 anys que en Vicent Gil regenta l'**Impremta Vilgraf** Vila-Real.

LES MANS AL FOC (34)

La revolució de la galera

PERE GRI

El concepte de canvi polític, especialment el canvi de règim polític (oligarquia, tirania, democràcia, etc), ha estat objecte de freqüent tractament i descripció en la filosofia política i en la historiografia antigues, tant la grega com la romana. S'ha de distingir, no obstant això, entre la idea de canvi i la revolució tal com ha estat desenvolupada a partir del segle XVI i especialment del XVII. Hi ha almenys dues fonts en el desplegament d'aquesta idea. Una és de caràcter astronòmic, i se l'anomena la Revolució copèrnica. La revolució és entesa aquí com una rotació (dels cossos celestes). Si bé es tracta d'una rotació cíclica, es considera important que fossin els cossos celestes, i en particular els planetes, els que, juntament amb la Terra, girassin o "regirassin" al voltant del Sol. Això representà, al mateix temps que la idea d'una revolució planetària, la d'una revolució científica. Ambdues idees influïren sobre el concepte polític de la revolució. Hi ha una altra font, no obstant això, per aquest concepte, i és la consideració dels canvis polítics mateixos, que varen ser jutjats el suficients importants per a merèixer el nom de "revolució", en tant que canvi sobtat destinat a establir un nou ordre, o de restablir, per mitjans violents, un ordre anterior estimat més just o adequat.

Filòsofs i historiadors començaren a parlar de revolució i de revolucions, i aquest vocabulari va ser usat per descriure igualment la història política del passat.

A la idea d'una revolució política succeí la d'una revolució social, patent en els escrits dels utopistes francesos i en els escrits de Marx. La noció social de revolució ha anat substituint a la simplement "política", encara si es considera que cap revolució social pot ser duta a terme sense una determinada acció política encaminada justament a orientar-la i realitzar-la.

Des de Marx s'estima que no hi ha revolució social si hi ha simple canvi dins una classe social. És necessari que una classe social substitueixi a l'altra i que aquesta substitució no sigui "contrarevolucionària",

això és, que la classe substituïdora sigui tal que representi un progrés històric respecte a la classe substituïda. La revolució es concebuda aquí, doncs, com a progressiva.

El canvi polític que s'havia produït a Porreres no era revolucionari en el bon sentit de la paraula, però sí en altres.

Vegem com les conseqüències de la revolució nacional-sindicalista eren llavors ben paleses, i així ens ho demostra fins i tot un dels acords a simple vista més intrascendents dels presos per la comissió gestora d'aleshores que, en sessió ordinària del dia 27 de juny de 1938, diu el següent: "Va ser presentada per la Comissió d'escorxadors del Si de la Corporació una moció per la que interessaven s'obri concurs entre els fusters matriculats de la localitat per la construcció de les rodes de la galera destinada al transport de carns per a l'abastiment públic, en substitució de les col·locades, per trobar-se en un estat deplorable, acompanyant al mateix temps les condicions sota les quals ha d'anunciar-se el concurs.

Assabentada la Comissió Gestora de la moció i condicions formulades pel concurs s'acordà per unanimitat aprovar-ho en totes les seves parts a anunciar-ho al públic mitjançant edictes que es fixaran en els llocs de costum de la localitat per que arribi en coneixement de les persones a qui pugui interessar."

No només no interessava construir l'escola, ni tampoc la urbanització de la plaça, tot el que havia significat la República era canviat, però s'intentava tornar a la situació d'abans. No obstant això, no és podien esborrar d'una passada tots els signes republicans sense recórrer a la revolució, per la circumstància de suposar que res del que hagués passar en aquells, en la meua opinió, gloriosos cinc anys, podia tenir utilitat per aquelles forces contràries als nostres projectes, i al nostre lema més estimat, el de Llibertat, Igualtat, i Fraternitat.

La revolució imposada de d'amunt quedava representada en el canvi de rodes de la galera de l'escorxadors, el caràcter rotatori de els mateixos ho demostra. Ω

La Guerra (i II)

RECULL DE RICARD COLOM

"Cal matar la guerra en el ventre de tots els països".

(Henri Barbusse, 1873-1935, escriptor francès).

"... les Fúries, sacsejant les serps

que llur terrible cabellera formen;

La Guerra, escampant ses furors;

L'homicidi, la Traïció, la Mort

I Terror, i Ràbia..."

(La guerra civil-El satíricó, de Petroni, s. I a Roma).

"Les mares dels soldats morts són jutges de la guerra".

(Bertolt Brecht, 1898-1956, dramaturg i poeta alemany).

"Combateu en el camí de Déu els qui us fan la guerra, però no siau els agressors: Déu no se'ls estima. Mateu-los allò on els trobeu, feu-los fotre el camp d'allà on ells us foragiten! La idolatria és pitjor que no l'homicidi: no els combatreu vora la Sagrada Mesquita fins

que no us hagin combatut. Si us fan la guerra, mateu-los: tal és el guardó dels infidels".

(L'Alcora: *Incitació a la guerra contra els habitants de la Meca*, Sura II, 186-187, per Muhamet o Mahomet, 570-632).

"Per a vèncer els altres en la conversa, s'amania d'acord els prínceps clàssics de la guerra napoleònica: sorprendre l'enemic, batre'l per parts, ser el més fort en un punt escollit".

(A.E. H. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"Quant a l'humanitarisme, ja Moltke digué que, en la guerra, raïa en la rapidesa del procediment, és a dir, que l'humanitarisme suposava per tant l'ús dels mitjans més eficaços; segons açò, les armes més cruels eren humanitàries, si és que acceleraven la consecució de la victòria i sols eren bons aquells mètodes capaços de contribuir a assegurar a la nació la digni-

tat de la seva autonomia".

(Adolf Hitler, demagog feixista aliat de Franco, 1889-1945).

"Per a fer les paus en calendos pel cap baix; però per a fer la guerra amb un n'hi ha prou".

(Neville Chamberlain, 1869-1940, polític britànic).

(L'art de la guerra consisteix a ordenar talment les forces que no puguin fugir-se'n".

(Anatole T. France, 1844-1924, escriptor francès).

"Jo no entenc aquests primaments contra l'ús del gas (...) sóc del tot favorable a usar gas verinos contra tribus incivilitzades. L'efecte mortal fos bo (...) escamparia una terror ben viva".

(Winston L. Churchill, 1874-1965, maçó i polític conservador anglès).

"Tot allò referent a la guerra és una galtada al bon seny".

(Herman Melville, 1819-1891, novel·lista nord-americà).

"No hi ha victòria, si nom no posa fi a la guerra".

(Miquel E. de Montaigne, 1533-1592, filòsof francès).

"la guerra és una malaltia com el tifus".

(Antoine M. de Sant Exupèry, 1900-1944, escriptor i aviador).

"L'home ha de fixar un final per a la guerra. Si no, la guerra en fixarà un per a l'home".

(John Fitzgerald Kennedy, 1917-1963, president U.E.A.).

"La darrera veu audible abans de l'explosió del món serà la d'un expert que farà: "tècnicament és impossible".

(Peter A. Ustinov, 1921, escriptor i director anglès).

"Quantes voltes hom haurà de guaitar cap a dalt per a poder veure el cel?"

Quants oïts hom haurà de tenir per a poder oir plorar la gent?"

I quantes morts caldran per a copsar que ja hi ha hagut massa morts?"

La resposta, amic meu, sols sura en el vent.

Escolta la resposta dins el vent".

(*Blowing in de wind*, Bob Dylan, cantant judeocristià).

"La guerra és un mal que deshonra l'home".

(François de Salignac de la Mothe Fénelon, 1651-1715 clergue i escriptor).

"Per a nodrir un poble amb fam de llibertat

val més un camp d'espases que no cent camps de blat.

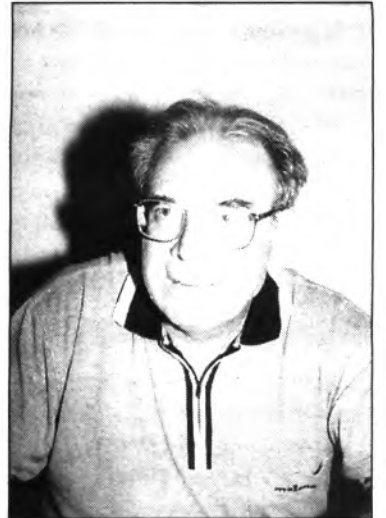
(Àngel Guimerà, 1847-1924, escriptor català. Ω

Fa 15 dies que en Manuel Tellols ha estat elegit president de l'Associació de la Tercera Edat de Vila-Real. Són 1.150 associats que es reuneixen per fer les activitats lúdiques de la gent vella.

Fa 17 anys que en Maties Palomares regenta el Taller Palomares a Vila-Real.

Fa 15 anys que Mossèn Serafí Tena de Vall d'Alba és el rector de la Parròquia dels Sants Evangelistes a Vila Real.

Fa 20 anys que en Rafel Castelló regenta la Llibreria Llibres a Vila-Real. Llibres en català, sobretot.

AUTOESCOLA
Cardell i Adrover, S.L.
LLUCMAJOR

PERMISSOS:

A1 i A: Motos. - B: Turismes. - BTP: Serveis Especials.
Llicència Ciclomotor.

Antoni Cardell Mulet
Professor de Formació Vial

Avda. Carles V, 18 - B
Telèfon 971 66 28 61

07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

COMERCIAL

INSTAL·LACIONS SANITÀRIES - CALEFACCIÓ - GAS
VENDA I EXPOSICIÓ DE MATERIAL SANITARI

EXPOSICIÓ I VENDA: Carrer Formentera, 1
Tlfs. 971 44 26 20 - 971 44 25 02
Fax 971 44 11 19 - 07600 s'Arenal de Mallorca

**AUTOS
ARENAL**

Compra - Venda - Canvi

Gran assortiment de cotxes d'importació

Carretera Militar, 217
Autopista de s'Arenal, sortida 12
07600 s'Arenal de Mallorca
Tlfs. 971 26 56 18 - Fax. 971 26 35 29

ORPEDO S.L.

CONSTRUCCIÓ I FINQUES
NEUBAUTEN UND RENOVATIONEN

Carrer Francesc Moragues, 19
07620 Lluçmajor
Tlf. 971 66 20 46 - 971 18 01 21

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). V LLIBRE 1976: L'assemblea democràtica de Mallorca no volia lluitar per la llibertat dels presos polítics

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

La manca de solidaritat demostrada pels famosos i inoperants organismes de l'"oposició" del tipus de l'Assemblea Democràtica de Mallorca, demostrà l'intent desesperat -sobretot per part del carrillisme estalinista i del PSOE- de desfer-se de l'ala esquerra de l'antifeixisme illenc i criminalitzar-nos.

El nostre ingrés a la presó (de Jaume Obrador, Josep Capó i de qui signa aquest article), la manca de solidaritat demostrada pels famosos i inoperants organismes de l'"oposició" del tipus de l'Assemblea Democràtica de Mallorca, demostrà l'intent desesperat -sobretot per part del carrillisme estalinista i del PSOE- de desfer-se de l'ala esquerra de l'antifeixisme illenc i criminalitzar-nos. Cal recordar que nosaltres, els comunistes (OEC), només anàrem a les reunions de l'Assemblea un parell de vegades, com a observadors. I, més que res, hi érem presents per a constatar en la pràctica i verificar *in situ* el que ja sabíem de llur manca d'activitat. Tan sols organitzacions del tipus PSAN, MCI i PTE s'avingueren, primer, a muntar algun tipus de campanya contra el referèndum ordit pels franquistes que legalitzava -amb suport secret d'aquesta pretesa oposició- les maniobres de la burgesia per tal d'anar reformant el règim al dictat dels seus interessos. En els meus arxius, desgastat pel pas dels anys, conserv un retall de diari de finals de novembre o començaments de desembre de 1976 (la data s'ha esborrat). La tipografia del retall demostra que és d'Última Hora. El treball va signat per "De nuestra redacción" i, per si algun historiador el vol cercar a les hemeroteques per a confirmar el que aquí s'escriu, va il·lustrat amb una fotografia feta al bar Niza de Ciutat. És el "Bar Niza" perquè sabem amb absoluta certitud que són les cadires d'aquest bar i no d'un altre. Hi anàrem sovint a fer rodes de premsa i crec -si no les han canviades recentment- que amb data de 1998 encara són les mateixes. En la foto-

Pel desembre de 1976 alguns membres de la direcció dels comunistes de les Illes (OEC) eren portats a la presó de Palma per haver lluitat activament contra el franquisme i per la llibertat del nostre poble. Els revolucionaris detinguts eren: Josep Capó (actual dirigent de la PIMEN); Jaume Obrador (exregidor del PSM) i l'escriptor Miquel López Crespí. Els saluden -quan sortien dels jutjats- nombrosos amics i simpatitzants. En el cotxe oficial que el porta a la presó, puny tant, Miquel López Crespí crida als amics: "Visca Mallorca lliure i socialista!".

FERRER

grafia, borrosa pel pas dels anys, podem reconèixer (de cara a la càmera) Jesús Vivas (MCI), la periodista Beatriz Iraburu (*Diario de Mallorca*), Bartomeu Fiol (PSAN), Juan Coll (OEC) i Miquel Tugores (PTE). Davant la inoperància de l'Assemblea Democràtica de Mallorca en la lluita antifeixista, i vist que tampoc no volien fer res -ni econòmicament ni políticament- pels presos polítics de la presó de Palma o per la legalització de tots els partits polítics sense exclusions, els representants de l'esquerra abans esmentats explicaven (era el titular del reportatge d'Última Hora): "Los partidos obreros ante el referendun: nos proponemos llevar información al pueblo". Bartomeu Fiol, de PSAN, explicava ben a les clares la inutilitat absoluta dels inoperants organismes "unitaris" de l'"oposició" antifranquista illenca dient: "Señaló [Fiol] que 'el referendun está planteado como una maniobra del Gobierno para mantener y continuar las estructuras del actual régimen, y mientras promete democracia, va a realizar un referendun sin libertades y aumenta las represalias contra los partidos obreros revolucionarios'".

Refiriéndose a la campanya que van a emprendre esos cuatro partidos [MCI, OEC, PSAN i PTE], Fiol añadió que 'esa campanya debería haberla llevado adelante la Asamblea Democrática de Mallorca, pero

desde hace un mes no funciona. Es un organismo muerto [el subrratllat és nostre] por la actitud de una serie de partidos". I encara matisava més aquesta opinió del PSAN sobre la inutilitat de l'Assemblea per a la lluita democràtica dient: "Cierta oposición se ha mantenido pasiva, no ha sabido estar en su lugar".

MCI, PSAN, OEC i PTE eren els únics partits que, convocant una manifestació en la plaça d'Espanya per l'amnistia, volien lluitar activament per la llibertat dels presos polítics mallorquins

Els quatre partits abans esmentats -els únics amb voluntat de fer alguna cosa per anar avançant en la lluita antifeixista-, a part d'iniciar una campanya en pro de l'abstenció en el referèndum franquista, eren també els únics que, convocant una manifestació en la plaça d'Espanya per l'amnistia, volien lluitar activament per la llibertat dels presos polítics mallorquins.

Explicant aquest darrer punt de lluita activa per l'amnistia dels presos polítics que érem a la presó de Palma, Joan Coll (OEC) explicava que: "[Los detenidos] se hallan bien porque con su situación ayudan a la campanya que pueda hacerse fuera". En la roda de premsa en el Bar Niza, les intervencions demostren ben a les clares la nul·la voluntat -especialment del carrillisme

(PCE) i de la socialdemocràcia (PSOE)- d'oposar-se a la maniobra de reforma controlada del règim. Res pràctic en favor de l'abstenció; res en favor dels presos polítics. Aquests eren els fets; no les paraules i declaracions que, com a cortines de fum, llançaven els representants del reformisme dins el moviment obrer i popular. Miquel Tugores (PTE) feia tot el possible per no rompre amb la inútil Assemblea Democràtica, malgrat digués una i mil vegades que era un organisme mort, inactiu en la lluita per la llibertat. En aquesta entrevista d'Última Hora que comentam encara diu que "los partidos unidos [PTE, OEC, MCI, PSAN] no rompen con la Assamblea sino que hacemos un llamamiento a las demás fuerzas para que se sumen a la convocatoria de 'concentración'" (la manifestació a la plaça d'Espanya que havia de servir per presionar a les autoritats franquistes en favor del nostre alliberament). En Miquel Tugores descobria igualment uns contactes del PTE amb el carrillisme a fi d'aconseguir que aquest se sumàs a la lluita per la llibertat i l'amnistia, cosa que no s'aconseguí, perquè, com afirma el dirigent marxista: "Había habido contactos con el Partido Comunista [el partit de Carrillo] quién señaló que no lo consideraba oportuno participar en la manifestación per la llibertat dels detinguts a la presó de Palma".

Per a més INRI, la Comissió muntada per la famosa Assemblea de Mallorca en organitzar el boicot al referèndum franquista només s'havia reunit una vegada i els seus components eren il·localitzables.

És curiós anar constatant -en la documentació que consultam per a anar fent aquest llibre- l'odi visceral que l'oportunisme ha tengut sempre als revolucionaris

Vist amb la perspectiva històrica que dona haver passat ja vint-i-dos anys dels fets que narram, és curiós anar constatant -en la documentació que consultam per a anar fent aquest llibre- l'odi visceral que l'oportunisme ha tengut sempre als revolucionaris. Un personatge molt curiós d'aquesta època que analitzam era Celestí Alomar, segurament el rei del transfuguisme polític -i qui sap si el seu inventor!-, ja que en pocs temps passà de Bandera Roja a l'estalinisme pecero (PCE). De seguida veié més oportunitats d'escalar entrant en el PSI, i al cap de poc ja el vérem a les "altures" del partit dels franquistes reciclats (UCD). Bé, idò aquest personatge curiós que l'any 1976 era molt important en la presa de decisions de l'Assemblea Democràtica, escribia contra els presos polítics mallorquins a la revista *Cort* tot dient que ens arreglàssim amb els "nostres" problemes amb el franquisme (pagar

TEL. 971 55 15 84
Mòbil 989 68 68 97

練心館
CENTRE D'ESTUDI DE JUDO
Renshinkan
— LLEVANT MALLORQUÍ —

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

multes, romandre a la presó per idees polítiques). El personatge en qüestió (i molts d'altres que no s'atrevien a signar les seves opinions) maldava per criminalitzar a fons els antifeixistes republicans mallorquins. Escrivia el trànsfuga abans esmentat, en el número 780 de *Cort*: "Esta semana han ingresado en la prisión provincial los tres miembros de OICE para cumplir el arresto sustitutorio por el incumplimiento del pago de una multa que se les había impuesto a raíz de la presentación de su organización". Un poc més avall, per provar d'emmarcar el seu cinisme anticomunista, l'home intentava justificar la seva crida a no fer res en favor de l'amnistia amb aquestes estranyes explicacions: "Es evidente que todo demócrata rechaza estas acciones [el fet que el franquisme ens hagués tancat a la presó] represivas contra señores que lo único que hacen es defender unas ideas... Pero lo que no es posible, por lo mismo que decíamos antes, es que todos actuemos y pensemos igual. Los de la OICE tenían previsto con su comportamiento arrancar un movimiento de protesta y una manifestación en la calle, que los mismos de la Asamblea Democrática no aceptaron. Y sencillamente no aceptaron, porque no es conveniente repetir el número del día 12...". Vet aquí la raó de la negativa a la lluita per la llibertat dels presos polítics, a accelerar la lluita antifranquista: "No es conveniente repetir el número del día 12 [de novembre de 1976]". Cal recordar que precisament la manifestació del 12 de novembre de 1976 va significar un dels punts més àlgids de la lluita antifeixista en el carrer a Mallorca. Per això cal -diu Celestí Alomar- "no repetir el número de día 12". Evidentment aquesta opinió no era solament de Celestí Alomar. Devia ser l'opinió generalitzada igualment al si del PCE i del PSOE, dins l'inútil organisme "opositor".

Vist aquest vergonyós cinisme, un dels nostres militants (dirigent del front obrer de l'OEC) es va veure obligat a escriure una carta de protesta a la direcció de *Cort*. Crec que degut al fet que jo era col·laborador habitual i amic de Coco Meneses o del mateix Antoni Tarabini, no hi hagué gaire problemes en la seva publicació. La resposta a Celestí Alomar sortí publicada en el número 782 de la revista en la secció "Cartas al director". Deia

En aquesta fotografia d'època (1976), l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespi s'acomia de la seva mare Francesca Crespi Caldés moments abans d'entrar a la presó. D'esquena al fotògraf podem veure el secretari general dels comunistes mallorquins (OEC), Josep Capó. L'al.lota és Carme Lacort.

el nostre militant: "Sr. Director del Semanario *Cort*:

'Me ha dejado sorprendido el comentario que el Sr. Celestí Alomar incluye sobre el ingreso en prisión de los miembros de la OICE, Josep Capó, Jaume Obrador y Miquel López Crespi, en la sección de Política de 'les Illes' de esta semana, en la revista que Ud. dirige.

'En primer lugar, creo que hay que aclarar que lo que el Sr. Celestí Alomar llama el 'número del día 12' fue una negación clara y tajante del derecho de los trabajadores a manifestarse [Joan Coll recorda que la manifestació del 12 de novembre de 1976 fou brutalment reprimida per la Policia Armada franquista]. En este sentido, si la 'oposición' renuncia a plantear en la calle, y en todos los lugares que sea preciso, la defensa de los más elementales derechos democráticos, mal avanzaremos hacia esa democracia de la que tanto se habla.

'En segundo lugar, no entiendo la expresión 'mucho más cuando la OICE nunca ha querido participar en la Asamblea y más de una vez la ha criticado'. ¿O es, Sr. Celestí Alomar, que la ADM sólo va a luchar por la libertad de los partidos que están en su seno? Si el Sr. Celestí Alomar piensa esto, bien pobre es la comprensión que tiene de la democracia.

'En tercer lugar, si el Sr. Celestí Alomar piensa que "la Asamblea es mucho más partidaria de los pagos de las multas", ¿cómo se explica Sr. Celestí Alomar las siguientes cuestiones?:

'-Que en el Comité de Solidaridad montado al efecto, la mayor parte de los partidos de la ADM brillen por su ausencia.

'-Que partidos económicamente tan 'bien dotados' como los integrantes de la ADM no hayan aportado NADA para sacar de la cárcel a estos luchadores presos.

'-¿Es que piensan que las multas se van a satisfacer haciendo el comunicado de rigor?

'En resumen, Sr. Celestí Alomar, ¿cómo se concreta para la ADM, el 'estar por la Amnistia'.

Joan Coll Andreu".

Evidentment, l'Assemblea Democràtica de Mallorca mai no va contestar al nostre bon amic i camarada i, com era normal, mai no es va poder celebrar a Palma la manifestació en favor de la llibertat i per la sortida de la presó de tots els presos polítics! Aquesta va ser una altra de les "importants" aportacions de PCE i PSOE a la "lluita per la lli-

Desembre de 1976: Miquel López Crespi i Josep Capó, puny tancat, a l'avantguarda sempre de la lluita per la llibertat del nostre poble, sortint dels jutjats. Feia uns moments que havien escoltat la setència que els enviava a la presó.

bertat" i per l'"amnistia". No moure ni un dit. Ho haurien de recordar alguns historiadors al servei del PCE!

Teníem ben a prop les actituds de compromís actiu amb el nazifeixisme dels Villalonga, la mateixa M. Antònia Salvà amb els seus versets en honor del general Franco, l'actitud d'un Llorenç Riber o d'un Joan Estelrich contra Catalunya i contra la República...

Per l'hivern de 1976, a la presó de Ciutat, a part dels seminaris d'història, ens entreteníem com podíem. Sovint els companys de fora em demanaven que els escrivís algun llibre de poesia combativa. Com és de suposar, en aquelles alçades de la nostra existència -a punt de fer els trenta anys!- érem a milions d'anys llum de qualsevol herència del noucentisme. El concepte d'"obra ben feta" a començaments dels anys setanta, després d'haver assimilat a fons les troballes culturals dels situacionistes, ens sònava -i ens sona encara!- a trampa, a amagatall covard de la consciència, a servitud envers els poders establerts i, sobretot, a militància activa en la conservació d'una particular situació social i cultural injusta. Teníem ben a prop les actituds de compromís actiu amb el nazifeixisme dels Villalonga, la mateixa M. Antònia Salvà amb els seus versets en honor del general Franco, l'actitud d'un Llorenç Riber o d'un Joan Estelrich contra Catalunya i contra la República... En tots ells trobàvem escrits justificant l'"obra ben feta" alhora que activament -amb la ploma posada al servei dels botxins del nostre poble- encoratjaven diàriament els escamots d'afusellament que exterminaren, en temps de la guerra, quatre mil mallorquins i mallorquines, la flor i nata de la nostra comunitat, els homes i dones que, lluny del cacics i els seus intel·lectuals, havien començat a bastir un nou país més obert, republicà i lliure. A part, parlant amb en Francesc Mengod -l'estrateg de les nostres finances-, em suggerí la idea de fer algun llibret per a vendre i ajudar l'organització econòmicament en sortir de la presó. Per tant, *Poemes de la presó*, el llibre de poesia militant que més es va vendre en temps de la transició, sorgí d'aquestes especials circumstàncies. Però aquesta història la trobarà el lector en un proper capítol. Ω

Fa 12 anys que en Jordi Lloret regenta el Quiosc El Jardí a Vila-Real.

Fa 28 anys que en Raul Garcia regenta l'Armeria Raul a la Plaça de Sant Pasqual de Vila-Real.

Fa 13 anys que en Xavier Bort regenta l'Administració de Loteries de Vila-Real.

Fa 2 anys que n'Ascensió Pasqual regenta la Ferreteria Tellois a Vila-Real. La va obrir son pare fa 35 anys.

EPI!!

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

Fa un any que n'Elisabet Serrano (enginyer en telecomunicacions), fa feina a PC Serveis a Vila-Real.

Fa 3 anys que na Lurdes Pastor regenta la Xurreria La Reina a Vila-Real. Els seus avis fundaren aquesta xurreria a principis de segle. L'especialitat de la casa són les figues seques albardaes.

Fa 4 anys que en Josep Gómez i Nebot regenta l'empresa d'agroturisme i turisme rural Altretour a Castelló. Possessions i cases rurals que és lloguen a preus molts assequibles. Els seus telèfons: 964255675 - 964256052

Fa 20 anys que en Josep Beltran regenta el Pup l'Espigol al centre de la Vila de Castelló.

Euskadi: Pas a la política

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

En una entrevista que li feren recentment per TV3, el president del govern basc, el lendakari Ardanza, explicava que, en la inauguració del Festival de Cinema de Sant Sebastià, allò que més vegades li havien dit, persones diverses, havia estat "Zorionak" (felicitats), i no precisament pel festival. Naturalment, la gran notícia del dia era l'anunci per part d'ETA d'una treva indefinida. Allò que ja s'intuïa des de feia una temporada, i que s'havia afermat com una possibilitat molt pròxima a partir de la signatura de la Declaració de Lizarra, es convertia en una realitat (almenys formalment exposada així) a poques setmanes de la realització d'eleccions autonòmiques al País Basc.

A Euskadi, l'exemple d'Irlanda del Nord ha pesat enormement. Fixem-nos, per exemple, que la Declaració de Lizarra surt del Fòrum Irlanda, en el qual participaren la totalitat de les forces polítiques nacionalistes basques i una força política de l'esquerra d'àmbit estatal. En quedaren al marge, emperò, el Partit Popular i el Partit Socialista, que s'entesten a afirmar que l'únic fòrum

vàlid per parlar de pau a Euskadi és el Pacte d'Ajuria Enea. Sembla com si les estructures preestablertes -i amb molts fracassos a sobre- haguessin de tenir necessàriament més pes que allò que es puguin anar creant. Existeix, en aquest sentit, el perill, que només apuntaré de passada, de posar els interessos partidistes per damunt de la voluntat ferma d'aconseguir la pau en aquesta part d'Europa.

Des de la declaració de la treva d'ETA, emperò, hem començat a notar moviments que no haurien de produir-se mai de la vida si la pau constitueix realment una prioritat per a totes les forces polítiques. Per exemple, de la mateixa manera que abans es feia una distinció entre partits democràtics i no democràtics (entenent HB com a no democràtic, enfront de tota la resta), actualment es fa una distinció -molt explotada per certs mitjans de comunicació- entre partits "nacionalistes" i partits "democràtics". Aquesta distinció és producte d'una mala voluntat indiscutible, perquè tots els partits involucrats en la vida política del País Basc són nacionalistes (n'hi ha uns quants que són nacionalis-

tes bascos i uns quants que són nacionalistes espanyols, però nacionalistes, amb major o menor abrandament, ho són tots), i perquè, en principi, ningú no és ningú, a hores d'ara, per anar repartint credencials democràtiques entre els altres. Des del moment que tots accepten les regles del joc, tots són alhora partits nacionalistes i partits democràtics.

L'estigmatització del nacionalisme basc no ajudarà gens ni mica en el camí d'aconseguir una situació pacífica per a Euskadi, sinó tot al contrari. Actualment, en el parlament del País Basc, les forces polítiques nacionalistes basques sumen més del cinquanta per cent dels diputats. Atenent a l'únic termòmetre polític que realment tenim a mà, doncs, constitueixen l'opció de més de la meitat de la població. Estigmatitzar els prop de dos-cents mil votants fixos d'HB constituïa, indiscutiblement, un problema. Anar estigmatitzant alegrement més de la meitat de la població adulta basca constitueix una frivolitat que no té nom.

Mayor Oreja, ministre de l'Interior del Govern espanyol, ho deixava anar, dissabte passat, en una entrevista per Ràdio Nacional d'Espanya (supòs que traït pel seu subconscient): "davall aquest envoltori de retòrica pacifista -venia a dir el ministre- hi ha la configuració d'un front nacionalista que vol avançar en l'exercici del dret d'autodetermi-

nació per al País Basc". Una mica més endavant, venia a dir el ministre que els "demòcrates", a partir d'ara, també haurien de lluitar en contra d'aquest front. La consideració és senzillament terrible. Si, a Euskadi, hi ha més de la meitat de la població que, exercint el dret d'autodeterminació, considera que allò ha de ser una nació independent, articulada en forma d'Estat, els demòcrates el que han de fer és precisament garantir que això sigui així. Per a un demòcrata, veure que es duu a terme allò que vol la gent és precisament el seu objectiu. Si la majoria dels bascos volen la independència, per a un demòcrata, allò fonamental serà de veure que aquest desig col·lectiu pot tenir una sortida política.

Efectivament, al voltant del procés de pau, s'està bastint una alternativa autodeterminacionista. Fins ara, la violència política d'ETA havia entebancat la possibilitat d'una sortida per a la voluntat de la majoria del poble basc. Amb el soroll de metralladores com a música de fons, no es podia parlar obertament -sense perill d'estigmatització i de criminalització- d'aspiracions que democràticament es poden tirar endavant amb tota la legitimitat del món. Si s'avança en el procés de pau, els primers beneficiats en seran precisament els bascos que volen la normalització nacional del seu país. Ω

Dites relacionades amb menjar

- 1) *No vols brou? Tassa i mitja!* (David Mira)
- 2) *A la taula i al llit, al primer crit.* (David Mira)
- 3) *Tinc gana! ... Menja't una cama!* (David Mira)
- 4) *Tinc set! ... Pixa a la taula i beu a galet!* (David Mira)
- 5) *Val més la salsa que els cargols.* (Joan Escuer)
- 6) *No hi ha alegria amb la panxa buida.* (Oscar Gonzalo García)
- 7) *Qui canta a taula i xiula al llit, no té al seny gaire complert.* (Pau Zabaleta i Llauger)
- 8) *A la taula d'en Bernat, qui no hi és, no hi és comptat.* (Xavier Maynou)
- 9) *Qui no menja merda no està gras.* (Pau Zabaleta i Llauger)
- 10) *El que no mata engreixa.* (Pau Zabaleta i Llauger)
- 11) *Val més un glop de negre, que tot el que baixa pel Segre* (Ramon Jordi Ninot) Ho diuen a Lleida, tot significat que és millor el vi que no pas l'aigua.
- 12) *Més cap de sardina que cua de peix.* (Xavier Maynou)
- 13) *El vi fa sang, i el pa fa carn.* (Xavier Maynou)
- 14) *De les sobres se'n fan obres.* (Pasta Gansa)
- 15) *Un bon català, té fred després de menjar.* (Ramir De Porrata-Doria)
- 16) *Pa amb pa, menjar de beneïts.* (Jorge Llagostera)
- 17) *Bon menjar al matí és or, a la tarda plata, i a la nit mata.* (Xavier Deltell)
- 18) *Com més brut el cuiner, més gras l'amo.* (Joan Artés)
- 19) *Déu dona faves a qui no té barram.* (Joan Artés)
- 20) *Els plats se semblen a les olles.* (Joan Artés) -del mig o de les vores-
- 21) *Olla vella... bony o forat.* (Joan Artés)
- 22) *Qui bada boca, es queda sense coca.* (Neus Lorenzo)
- 23) *Si no vols estar gras com un coba, esmorzar de príncep, dinar de rei i sopar de pobre.* (Vicenç Ramoneda)
- 24) *Alls piquen i cebes couen.* (Rosa Ma.)
- 25) *Un bon dinar fa de bon esperar.* (Jordi Tarrida)
- 26) *Vi batejat, el beure'l és penat.* (Jordi Tarrida)
- 27) *Bona teca i bona cara, a ningú no desagrada.* (Jordi Tarrida)
- 28) *Per Nadal capons, neules i torrons.* (Jordi Tarrida)
- 29) *Bon vi fa bona sang.* (Jordi Tarrida)
- 30) *Menjant, menjant ve la gana.* (Jordi Tarrida)
- 31) *L'aigua fa la vista clara.* (Jordi Tarrida)
- 32) *Si vols agafar gana, menja magrana.* (Jordi Tarrida)
- 33) *Menjar molt i pair bé, no pot ser.* (Quim Independentista Català)
- 34) *Si la lluna toca el menjar, ja el pots llençar.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 35) *Qui té gana, somia pa.* (Trini Cruzate)
- 36) *Deu ens guardi del vi dolent i del viol d'un aprenent.* (Julius Klein) No sé què és pitjor, si el vi dolent o el viol d'un aprenent ...
- 37) *Esmorzar de rei, dinar de príncep, i sopar de pidolaire.* (Anna Garriga)
- 38) *Maldecaps amb pa són bons de passar.* (Elena Oliver)
- 39) *Menjar i beure, fotre i no creure.* (Elena Oliver)
- 40) *On no n'hi ha sang, no s'hi fan botifarres.* (Elena Oliver)
- 41) *Qui té talent de pa, somnia truites.* (Mateu Joan). Ω

Reflexions des de l'esquerra Independentista

Un dels principals problemes que pateix avui l'independentisme català i, més en concret, l'esquerra independentista, és el nostre (relatiu) sucursalisme respecte d'altres corrents polítics estrangers. Això ho afirmo jo, que em declaro obertament d'esquerrers.

En el nom del Socialisme, el Comunisme i la solidaritat internacionalista, moltes nacions i estats s'han aprofitat de la bona fe de milers de progressistes de tot el món, per a defensar interessos particulars i, moltes voltes, sectaris. Com a socialista, ja començo (i destaco això de "començo") a estar una mica fart de solidaritzar-me incondicionalment amb gent que, al mateix temps, s'insolidaritzen amb nosaltres, els catalans, i amb la nostra lluita d'alliberament.

Així, molts independentistes esquerrans, des de sempre, ens hem sentit identificats amb els moviments insurgents llatinoamericans. Jo he defensat obertament la guerrilla zapatista, i a casa tinc penjada a la paret una fotografia del subcomandant Marcos. I, davant aquesta identificació solidària de l'esquerra catalana, com reacciona Marcos?, doncs declarant que ell, a "Espanya", és anarquista! En comptes d'identificar-se amb els patriotes catalans que lluitem per la nostra llibertat, ho fa amb els "anarcos" que sempre s'han caracteritzat, i avui la majoria ho fa a l'Estat espanyol, pel seu anti-catalanisme visceral, i per la criminal persecució de la nostra llengua i de la nostra gent.

Els independentistes esquerrans catalans també hem defensat la Cuba revolucionària de Castro. Jo mateix, a la meua habitació, tinc una enorme bandera vermella del Che Guevara, i un pòster seu, i una samarreta, i... Jo sempre m'he solidaritzat (i encara avui ho faig) amb el valent poble cubà. I el senyor Castro, com ens agraeix el nostre entusiasme solidari?, doncs declarant públicament que el rei Juan Carlos de Borbó és el millor rei que ha tingut mai Espanya. Mentre el líder nacionalista gallec, en Xosé Manuel Beiras, tan criminalitzat per algun sector de l'esquerra independentista gallega, presumeix de no haver-li encaixat mai la mà a Fraga, pel mal que aquest li ha fet sempre a Galiza, en Castro manté unes relacions estupendes amb l'ex-ministre franquista. El mateix Fraga que enviava la policia espanyola i la Guàrdia Civil a reprimir al nostre poble; el mateix Fraga que l'any 1967 declarà: "Cal dir espanyol i no castellà! L'espanyol és la llengua de tots. S'ha transformat ja en la llengua d'Espanya (...) Perquè Catalunya fou ocupada per Felipe IV, fou ocupada per Felipe V, que la va vèncer; fou bombardejada pel general Espartero, que era un general revolucionari, i la vam ocupar en 1939 i estem disposats a ocupar-la tantes vegades com sigui necessari i per allò estic disposat a agafar el fusell de nou. Per consegüent, ja saben vostès a què atènyer-se, i açí

tinc el mosquet per a tornar-ho a utilitzar". Aquest és el gran amic del "revolucionari", "solidari" i "internacionalista" Fidel Castro. I de què parla el vell camarada en Fidel quan es troba amb el seu bon amic Fraga Iribarne?, a bon segur que l'"amic" cubà no surt en defensa dels independentistes gallecs, bascos, andalusos o catalans; a ben segur que no parlen dels presos polítics a l'Estat espanyol; a ben segur que no parlen dels immigrants africans assassinats per Espanya a l'Estret de Gibraltar. Amb "amics" i "aliats" (?) com aquests, per a què necessitem enemics els oprimits del món? I és que Castro no dubta en pactar amb dos dels històrics enemics de Catalunya: Espanya i el Vaticà. Tot sigui per a mantenir el sistema cubà, el SEU sistema.

I la Xina "comunista", tants cops posada com a exemple per tantíssims esquerrans de tot arreu?: doncs pactant amb els Estats Units i el gran capital, també per a conservar el SEU sistema.

Si fem un cop d'ull a la història recent de la humanitat, la d'aquest segle, ens n'adonem de com els diferents esquerrans allò que han fet sempre en primer lloc, ha estat lluitar per la SEVA independència nacional, i la revolució social l'ajornaven per a millor ocasió.

Durant la Segona Guerra Mundial, a la mateixa Xina, els comunistes de Mao s'aliaren amb la burgesia nacionalista del Kuomintang encapçalada per Xiang Kai-shek, per a lluitar contra els ocupants japonesos i, un cop independents, els maoistes conqueriren el poder i instauraren el sistema comunista. El que no va fer Mao durant la Segona Guerra Mundial fou aliar-se amb els proletaris i camperols japonesos, sinó que s'uní als burgesos xinesos per a defensar la independència nacional davant l'agressió estrangera.

La Unió Soviètica "comunista" d'Stalin, l'estiu de 1939 signà un tractat d'amistat i de no agressió amb l'Alemanya nazi de Hitler, insolidaritzant-se, d'aquesta manera, amb tots els esquerrans alemanys, jueus, gitans, i d'altres víctimes del nazisme. Fins i tot, els soviètics foren aliats de Hitler durant l'ocupació de Polònia, i el 1940 els "comunistes" s'annexaren Lituània, Letònia, Estònia, Besaràbia, Bucovina del Nord i Carèlia. I la "solidària" i "comunista" URSS fou la gran aliada d'Alemanya fins, exactament, el 22 de juliol de 1940, dia en que els nazis atacaren territori soviètic. Aleshores, veient Stalin que l'aliança amb Hitler ja no els era profitosa, cercà l'ajut de les potències capitalistes i imperialistes d'Occident: els Estats Units, França i Anglaterra. I, d'aquesta manera, els "solidaris" soviètics, per a conservar la seva independència, no dubtaren pas en pactar indistintament amb els nazis alemanys i amb els ianquis, francesos i anglesos. Uns ianquis que prac-

ticaven la segregació racial contra els afroamericans al seu país; uns francesos i anglesos que colonitzaven infinitat de nacions per tot el món (els francesos, fins i tot, ocupaven, i ocupen, les terres catalanes del nord), i que assassinaven impunement persones al sud-est asiàtic, Àfrica,.... I és que els "comunistes" soviètics, a l'igual que tota la resta d'esquerrans europeus de l'època, pensaven que el principal enemic no eren els Estats Units, sinó Alemanya, que era la que posava en perill les SEVES sobiranes estatals.

Un altre exemple de revolucionari intel·ligent és el de l'antic president egipci, Nasser. Els egipcis necessitaven construir una enorme i caríssima presa, la presa d'Assuà i, és clar, de diners no en tenien. Què va fer aleshores en Nasser?; en primer lloc, demanà el capital necessari per a les obres als països occidentals, que no volgueren ajudar-ho, i llavors, Nasser, demanà suport a la Unió Soviètica de Krushev. Els soviètics, que volien guanyar-se les simpaties egípcies en un context com el de la guerra freda, accediren a costejar la realització de la presa, que quedà inaugurada en 1971, després de deu anys de duríssims treballs. Un any després, el govern egipci encapçalat per Anuar el-Sadat, que s'havia distanciat de Moscou, foragità als militars i assessors soviètics del país africà; ja que els egipcis només volien relacions tangencials amb la URSS, de tipus econòmic, en que totes dues parts sortiren beneficiades. Jugada perfecta!, els soviètics picaren l'ham egipci, els pagaren la caríssima presa i a canvi...no aconseguiren quasi res. Feien bé els africans en no confiar en l'home blanc, fos aquest capitalista o comunista. Actuaren com calia, en benefici dels seus interessos, i li prengueren el pèl als "intel·ligents" rostres pàl·lids. Egipte per als egipcis. Els diferents estats àrabs acabaren deixant clar, tant als occidentals com al "gran onso pàl·lid dels Urals" que, a ca seva, governaven ells i ningú més.

D'exemples en podríem posar fins a escriure un llibre: relacions de bona amistat i col·laboració entre el Moviment Republicà Irlandès i les diferents administracions nord-americanes; unitat nacionalista espanyola PP-PSOE-IU per a criminalitzar l'independentisme català i occir la nostra llengua; denúncies dels comunistes francesos contra la catalanització de la Catalunya Nord, coincidint en la seva anàlisi amb l'ultradretà Front Nacional,....

No!!., companys i companyes esquerrans de Catalunya, el nostre poble mai no ha comptat amb una autèntica solidaritat internacionalista amb la nostra noble causa. O hem oblidat ja la insolidaritat que mostraren els soviètics amb en Francesc Macià quan el nostre insigne compatriota anà, l'any 1925, a Moscou, cercant ajut solidari per a enderrocar la dictadura feixista de Primo de

Rivera?, què va obtenir l'"avi" d'aquells esquerrans "revolucionaris"?; absolutament res.

Els patriotes catalans ("PA-TRIO-TES" i no "abertzales", que Catalunya no és cap colònia basca), si volem deslliurar la nostra nació de l'ocupació estrangera, primer ens hem d'alliberar nosaltres dels nostres propis prejudicis, hem de perdre la por a cercar nous aliats per a la nostra causa, i si aquests aliats no els trobem a la selva Lacandona ni a L'Havana, caldrà cercar-los més al nord, a Washington, entre els nord-americans, que, de fet, són dels poquets que s'han plantejat, ni que sigui remotament, la creació d'una República Catalana independent. Així, la Fundació Carnegie (*Carnegie Endowment for International Peace*), de gran influència entre els demòcrates nord-americans, publicà, fa pocs anys, un document intítulat "Self-determination in the New World Order" (autodeterminació en el nou ordre internacional), on s'hi aconsellava que, de cara al futur, els Estats Units adoptessin una actitud oberta pel que fa als moviments d'alliberament nacional dels diversos pobles oprimits del món. No són d'estranyar, doncs, les magnífiques relacions personals que avui dia mantenen el president nord-americà, Bill Clinton, i el líder del Sinn Féin, Gerry Adams.

El 28 de març de 1942, una delegació del Consell Nacional Català de l'insigne Josep Maria Batista i Roca, s'inscriu al Departament d'Estat nord-americà sota el nom de *Free Catalonia* (Catalunya Lliure), amb categoria d'"agents d'un govern estranger", o el que és el mateix, l'administració americana feia un reconeixement oficial d'aquesta organització atorgant-li la categoria de cancelleria. Això significa que, legalment, ja existeix un precedent, i ben recent, de reconeixement oficial de les nostres pretensions sobiranistes, que ens donen una ferma base legal per a demanar la creació d'una ambaixada catalana a Washington. A més a més, el Consell Nacional Català deixà clar que les seves pretensions nacionals abastaven tota la Nació Catalana, i no només la Catalunya central. És més, després de morir Franco, l'administració Carter s'interessà força per la possibilitat de creació d'una República Catalana, i s'adreçà a diferents personalitats polítiques del nostre país, tals com Jordi Pujol, Heribert Barrera, Ramon Trias Fargas i Andreu Abelló, per a conèixer el seu parer: cap d'ells no respongué.

Bé, compatriotes esquerrans, després de tot això, crec que ja va essent hora d'actuar de la mateixa manera que els Mao, Castro o Marcos: siguem amics de tothom per a que tothom es solidaritzi amb nosaltres, perquè, de fet, els UNICS enemics nacionals que tenim són Espanya i França, i cap altre. I això no és ni bo ni dolent, és, simplement, política. Ω

Miquel Àngel Rodríguez

* Fa 2 anys que en Jordi Mundo i Burdeus regenta el **Bar El Mosset** a Castelló. És un bar del Barça.

Fa mig any que en Jerònia Bosc regenta la **Papereria Blanc i Negre** a Lluçmajor. (Material escolar de la marca Busquets en exclusiva).

Per la Fira, celebren el primer aniversari de l'obertura de **Òptica Taxaquet**, el matrimoni compost per Lluís Climent de Barcelona i na Cristina Fernandez de Lluçmajor.

Fa 8 anys que en Rafel Aguiló va obrir el **Foto Estudi Rafa** la ciutat de Lluçmajor.

Fa 27 anys que en Sebastià Salvà i Balleser és el corresponsal administratiu Dels diaris Balears, Última Hora, El Dia del Mundo i el Diario a de Mallorca a Lluçmajor. Reparteix i cobra les subscripcions i la publicitat d'aquests diaris i també reparteix les cartes dels bancs locals. En Sebastià és molt popular i estimat per la gent del poble.

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXV)

Darrers anys del Cerimoniós: comença la total hegemonia castellana a la península

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

1380 ó 1385: Carta nàutico-geogràfica d'en Guillem Soler.

1380-1381: Rebrot de la pesta.

1380-1390: Primeres manifestacions de malestar camperol: **Agitació espontània, violenta i mística.**

1380-1420: Època de penúria econòmica i **començament de forta crisi**

arreu de Catalunya (potser a partir del 1400 hi ha un cicle ascendent). Baixades de preus periòdiques i violentes, que escurcen marges de beneficis.

1480-1500: Segle d'or de la literatura catalana.

1.1381: L'infant Joan i sa muller no assisteixen pas a Saragossa a la Coronació de la reina Sibilla, per la quals senten aversió.

31-3-1381: Els préstecs de Descaus i d'Olivella al rei i son fill fan 288.000 lliures, interessos inclosos. Les assignacions de les rendes reials per a liquidar el deute no valen més de 191.000 lliures.

1381-1383: **Desfermament de la crisi econòmica general:** fallida dels principals bancs privats barcelonins (Pere Descaus, Andreu d'Olivella, Pere Pasqual i Arnau Esquerit), gironins (Ramon Medir) i perpinyanesos (Bartomeu Garcia), conseqüència de l'exagerada ampliació de crèdits de la tresoreria reial, sense contrapartides d'augment demogràfic, industrial, comercial ni tributari.

1381: Corts a Saragossa: triomf irreversible del senyorisme aragonès. El rei vol enviar una expedició pacificadora de les bandositats a Sicília, però la penúria del tresor li ho impedeix. Tramet a Grècia, ço si, un petit estol comandat per Felip Dalmau, vescomte de Rocabertí, qui pren possessió dels ducats en nom del Cerimoniós i tot seguit reforça com pot, no gaire, la defensa de la Grècia catalana.

Comença la construcció del "Miquelet", torre de la Catedral de València.

Fogatge (cens) al Principat: l'estament militar hi domina car dels 80.000 focs (famílies, cases), 27.500 (el 35%) li pertanyen, són del rei el 31'5%, eclesiàstics el 26% i de ciutadans el 4%.

Joan I d'Empúries era en lluita contra un parent de la reina Sibilla, i el rei l'obliga a una treva. Hi ha un enfrontament per jurisdiccions. Es tracta de la darrera revolta feudal al Principat: aquest

comte, amb 2000 soldats francesos, vessa molta sang, fins el 1388.

Pesta devers Girona i potser a més indrets.

Llibre de Fortuna i Prudència, primera obra d'en Bernat Metge, en un català aprovençalat, medieval i al·legòric. Obra que voreja l'heretgia en tractar la providència divina i el mal del món, a través d'un viatge a l'altre món.

1381-1399: Els petits mercaders de Castella compren vora la meitat de les **coses vedades** que exporta València (agulles de cap i de cosir, tisores, picarols, anelles, espases, llances, punyals, cuirasses, calderes, filferro).

1382: Les tropes del Cerimoniós segueixen custodiant Maria de Sicília i la traslladen a Sardenya, mentre el vescomte de Rocabertí se'n torna a Catalunya.

Bernat de Fortià, germà de Sibilla, és nomenat camarlenc del rei, mentre petits nobles empordanesos són ascendits a importants càrrecs de la cancelleria i dels reialmes, abans reservats a l'alta noblesa.

Pragmàtica de Tortosa: endueix la del 1373 i redueix els consellers de Ciutat.

Menestrals de Pollença (Mallorca) atenyen una composició més equilibrada del Consell municipal de la vila.

Mor Elionor d'Aragó, muller de Joan I.

Brillant triomf naval castellà sobre Portugal.

1383: Noves noces de Joan I, amb Beatriu de Portugal, amb la condició de la separació de les dues Corones.

Nou alçament sard. El nou jutge Hug III d'Arborea (successor de Marià IV), hi és assassinat pels seus mateixos sotmesos a Oristany. Tot seguit, nou estol català, manat per Ponç de Senetera, mentre els sards es divideixen en dues faccions: els qui volen una república independent, i els d'Arborea-Doria.

Corts de Montsó: Nova topada entre la Monarquia i l'aristocràcia, amb subsidi final al rei.

L'infant Joan desafia son pare en negar-se a acomiadar alguns cortesans, sobretot na Constança de Perellós, acusada per les Corts de Montsó de traïció, corrupció i malversació, enmig del malcontentament general i la crisi.

Bastida l'última volta de l'es-

glésia (gòtica) de santa Maria del Mar, a Barcelona.

Guillem de Copons, cavalleris reial i traductor del *Tresor* de Bruneto Latino, duu a l'infant Joan una versió francesa de *De Civitate Dei* de sant Agustí i una Bíblia.

Regiment de la cosa pública, de Francesc Eiximenis, pensament polític medieval d'estructura escolàstica. "*Car com sia vengut e eixit* (el poble valencià) *per major partida, de Catalunya, e lisa al costat, emperò no és nomena pobla català, ans per especial privilegi ha propi nom es nomena poble valencià*". Aquest paràgraf fa patent l'**incipient particularisme** d'una ascendent València front a un decadent Principat. Eiximenis l'escriu per als jurats valencians.

N'Eiximenis afirma que València ciutat és "**quasi morisca**", i els valencians un "**poble assustadís**". I justifica el tiranicisme.

El Regne valencià, més dèbil que no el Principat o l'Aragó comença a pretendre influir a la Cort i a segregat un patriotisme localista, exacerbant pel retard en l'accés al poder i per l'Hintergard musulmà i feudal.

1383-1408: El franciscà F. Eiximenis, gironí, resideix a València, on actua com a conseller i home de confiança des jurats i mentor intel·lectual de la burgesia valenciana.

N'Eiximenis rebria del Papa el títol de Patriarca de Jerusalem.

1383-1384 Rebrot epidèmic al país valencià.

d.1383: Lluís Borrassà, pintor gòtic de família d'artistes gironins, s'estableix a Barcelona.

1384: Els castellans volen emparar-se de Portugal, a la mort del rei Portuguès Fernando I, ajudats per la noblesa portuguesa. Però el germà bord del rei mort, el mestre d'Avis, és proclamat rei per la burgesia i els camperols amb ajut anglès.

Els catalans duen Maria de Sicília a Barcelona mentre l'illa s'omple d'enfrontament entre bàndols.

Moren els grans cristians Gerard Groete i **John Wycliffe**. Aquest darrer, un professor d'Oxford, desafia la llengua d'ocupació (el **normand** o francès), obligatori fins i tot als sermons de les misses a Anglaterra i traduí la Bíblia a la llengua dominada (el **saxó** o anglès). Ço que fou decisiu per a la **normalització lin-**

güística de l'anglès, llavors una llengua de pagesos) front a l'intent de genocidi lingüístic francès.

1384-1388: **Rebel·lió del comte Joan I d'Empúries**, gendre-cosí del rei ajudat per **tropes gascones del comte d'Armanhac**. És la manifestació de l'alta noblesa malcontenta, la qual acaba de alinear-se entorn del primogènit del Cerimoniós, mentre que la petita noblesa rural i els ciutadans de classe mitja recolzen Sibilla, el comte-rei i llurs consellers empordanesos.

1384-1385: L'infant Joan manté un capteniment **neutral** entre son pare i el comte d'Empúries, i es fa sospitós de convivència amb el comte revoltat. El rei vol privar son fill de la lloctinència general dels regnes que li correspon com a hereu.

1385: Per a plantar cara al luxe **escandalós** de burgesos nou rics valencians, els jurats manen que s'abstinguin de vestits pomposos (que indueixen al confusionisme social) "*si doncs no és noble o cavaller, o hom de paratge, o ciutadà honrat*". Anselm Turmeda abandona el cristianisme, segurament per influències humanistes i averroistes.

Ferrer Sanyol tradueix al català *De re rústica*, de Palladi.

Fundada la casa dels cartoixans de la Vall de Crist (Alt Palància).

Guillem Morell realitza el sepulcre del comte de Barcelona Ramon-Berenguer II i Ermessenda.

Refeta la capella del sant Joan d'Arties, a la Vall d'Aran.

Segona expedició a Canàries, ara a càrrec de castellans. Surt de Cadis. Es un fracàs, però capturen **guanxes** que venen com a esclaus. Caresties.

Consolat de Mar per a Girona (tribunal per a causes marítimes i mercantils, d'origen barceloní).

14.8.1385: Batalla d'Aljubarrota: la cavalleria castellana hi és desfeta per ballesters anglo-portuguesos.

31-8.1385: Elionor d'Arborea, qui havia derrotat sos rivals sards, signa la pau a Barcelona amb el Cerimoniós: *darrer acte polític del rei envers Sardenya, però no pas la darrera revolta dels sards*.

1385-1390: Vicent Ferrer és lector a València.

1386: Tractat de Windsor anglo-portuguès.

El Cerimoniós, fracassat l'intent de casar Mª de Sicília amb l'oncle d'ella, l'infant Joan, vol casar-la amb l'infant Martí.

Bodes d'or de la coronació del Cerimoniós, amb festes de Jubileu (Levític 25:11). Ni l'infant Joan ni Martí -qui era ben fidel a son germà- no hi assisteixen pas. En represàlia, el rei destitueix Joan de la lloctinència general dels regnes, però el Justícia d'Aragó nega la validesa a la destitució.

El rei confia la capitania de l'exèrcit reial (contra Joan d'Empúries) al seu cunyat Bernat de Fortià. Ço accentua més les discòrdies dins la família reial. Tot plegat serà fatal per al Casal de Barcelona: "*Honora ton pare i ta mare, a fi que els teus jorns s'allarguen a la terra...*" (Èxode 20:12).

Queda enllestida la redacció de la *Crònica del Cerimoniós*, ajudat de gent de la cancelleria (Bernat Descoll, Arnau de Torrelles, Bernat Ramon Descavall, Ramon de Vilanova). Es tracta d'una història **oficial** centrada en l'habilitat política i la **raó d'Estat**.

Reunió d'arquitectes de tot Catalunya a causa de les dificultats tècniques de la Catedral gòtica de Girona.

7.1386: **Desembarcament anglès a la Corunya: el Duc de Lancaster s'apodera de tot Galícia.**

9.1386: El Cerimoniós forma a Barcelona un consell municipal de 6 membres, amb un parell de ciutadans, mercaders i artesans. Es tracta d'una reforma democratitzadora.

29.11.1386: Nova pau, més satisfactòria, amb Gènova, diferida pel comte-rei.

1386-1387: Retaule de pedra dedicat a sant Llorenç, potser la millor obra de l'escultor Jordi de Déu.

30.12.1386: La reina fuig de Barcelona amb son germà Bernat de Fortià i alguns servidors, car temen la venjança de Joan davant la imminent mort del Cerimoniós. Se'n van al castell de sant Martí Sarroca.

5.1.1387: **Mor a Barcelona, en completa solitud, Pere el Cerimoniós.** El seu regnat, "*per les adverses circumstàncies demogràfiques, per la força activa i incommovable del sector feudal, per la desproporcionada política exterior del rei, porta, contràriament, a la formació d'una estructura estatal antimonàrquica que anul·larà la possibilitat que Catalunya arribi a ascendir amb personalitat pròpia i independent al nivell dels estats renaixentistes de l'època*". (Ramon de Abadal).

7.1.2387: La reina es ret a Joan al castell de sant Martí. Tots plegats són duts a Barcelona per obrirlos procés. Ω

L'esperit republicà

La qüestió alemanya a Mallorca (III)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

La qüestió alemanya a Mallorca i a tota Catalunya, hauríem d'afegir. La Qüestió alemanya afecta els interessos essencials de la nació. **Ha estat una qüestió decisiva en el passat. Al segle XVIIIè, 1705-1714, alemanys i catalans combaten contra les tropes espanyoles i franceses (Si no hagués estat per la defecció dels anglesos i d'altres aliats, el curs de la Història hagués estat un altre). I en el passat immediat, al 1936, sense la intervenció alemanya en suport dels generals i bisbes alçats contra la República espanyola, quasi segur que el bàndol franquista hagués perdut la guerra.**

Si Catalunya ha de disposar d'una veritable via d'accés a la Independència, és urgent i necessari que les classes populars catalanes accelerin el canvi de clixés ideològics que els han donat a beure, com a beguda metzinosa, els eterns enemics de Catalunya. Amb urgència, cal revisar i rebutjar el verí ideològic francès, espanyol i romà (romà, és a dir, el de l'Església catòlica). **En el tema que ens ocupa, allò que s'ha de rebutjar és la metzina franco-hispano-romana sobre la qüestió alemanya. Durant segles, aquestes tres potències, varen menar, i menen, una lluita ideològica interminable - i, també, sovint, armada - contra l'esperit luterà. El Nord, amb el triomf de la Reforma d'En Luter, 1520, proclamava el principi universal de "la llibertat de consciència del cristià". L'única guia del "cristià" - és a dir, de "l'home" - és la pròpia consciència i no la consciència dels bisbes. Es proclama igualment que no hi ha altra autoritat que la Bíblia. El catolicisme romà es declarat anti-cristià i el Papa, l'Anti-Crist. El despotisme de Roma restava espoltrit i la Inquisició, estigmatitzada i abolida**

a tots els territoris luterans (protestants). Roma deixava de xuclar de la mamella germànica. Les ordres religioses s'autodisolgueren. Des de les hores, a l'univers luterà no s'ha deixat de denunciar totes les aberracions del catolicisme romà (Forma part d'allò que als llibres de text oficials espanyols on diu "la Leyenda negra". Es dona a entendre als estudiants que tot aquell cúmul de crims comesos pels espanyols i per l'Església romana és una pura llegenda, una falsa publicitat provocada per causa de les "guerres de religió").

Roma d'immediat desfermava la Contrareforma. Les tres potències enemigues no es donaven repòs en comptes de desprestigiar el protestantisme i el germanisme. Tot i els seus esforços no pogueren impedir la reunificació dels Estats alemanys. Al 1870, vençuda la oposició francesa, l'Alemanya reunificada es proclamava nou Estat; els diversos Estats, principats i ciutats lliures quedaven integrats com a Lands, és a dir, territoris de la nació amb un fort component autòndic, segons la tradició germànica.

Una vegada trencades les cadenes, la "llibertat del cristià", esponerosa, va començar, a donar fruits. Els ciutadans dels diversos Estats alemanys demostraren la bonesa de la seva nova condició de "reformats" (És eixorca la crítica marxista - que fa pinça amb Roma - que es limita a veure el component conservador del luteranisme tot subratllant l'esclafament de la revolució comunista del luterà En Thomas Müntzer). **La nació alemanya, tot i disgregada políticament esdevenia una potència cultural de primera magnitud. La França imperialista aconseguia fraccionar el denominat "Imperi Germànic" - pau de Westfàlia, 1648 - en 350 Estats quasi independents, en dret a fer la guerra, la**

pau i les aliances, sense l'aprovació de l'emperador. Al Congrés de Viena, 1815, el nombre d'Estats alemanys es reduí a 38, amb un poder central igualment feble. **Malgrat les cortines de fum llençades per París i Roma, el nou firmament alemany lluia amb llum pròpia i era visible a tot el món. Els estels eren in comptables: Leibniz, Lessing, Herder, Hölderlin, Schiller, Goethe, Humbolt, Heine, Schelling, Fichte, Kant, Hegel, Bach, Mozart, Händel, Haydn, Weber, Schumann, Beethoven, Strauss. Brahms, Wagner... Aquest corrent cultural produí tres personalitats que han commogut el Món, En Marx, En Freud i N'Einstein.**

Amb la reunificació, 1871, Alemanya es constituïa en Estat modern. Per a aconseguir-ho, prèviament hagué de derrotar militarment als francesos. **A partir de les hores, la gran màquina de propaganda francesa es posava a tota pressió i falsificava la realitat històrica europea essencial. París alertava el Món sobre l'amenaça del "militarisme prussià", del "militarisme alemany", de "l'imperialisme alemany", etc., etc. Contraposava "República francesa" a "Imperi germànic" o a "Imperi alemany". Però l'estafa s'amagava sota el nom de "République Française". El vertader Imperi era el de França. El francès era el més vast del Món, després del britànic. Havia emprès guerres de conquesta als cinc continents. No així Alemanya. Era - i és ara - l'Estat francès el que menava una política de destrucció violenta de la identitat de les nacions no franceses de l'Estat, contra Occitània, Catalunya-Nord, Euskadi-Nord, Bretanya i Alsàcia. Pel contrari, el denominat "Imperi alemany" era un vast panorama de pobles tots ells germànics. És França**

la que s'ha annexionat la Lorena i l'Alsàcia germàniques de llengua alemanya (i com a la resta de territoris no francesos, els sotmeté a una violenta francització).

L'estigma de l'Alemanya actual és el seu recent passat nazi. Cap dels crims de l'Alemanya nacional-socialista és justificable. Tots aquests crims han estat condemnats i divulgats amb escreix. Són els crims francesos - i dels russos - els que resten fora de la visió del gran públic. Els catalans ens hem d'alliberar de la menja que ens ofereix l'eix enemic. El període nazi - el que havia d'ésser el mil·lenni - comprèn dotze anys, 1933-1945. I els grans crims es cometien entre el 1941-45. Si N'Hitler hagués mort al 1939, abans de desencadenar la guerra, hagués passat a la Història d'Alemanya com el gran estadista que aconseguí la integració de tots els pobles germànics dins el tercer Reich (Solament restaven irredentes Alsàcia i Lorena). **Gràcies a la intervenció militar nordamericana, França es va poder alliberar del desastre de la guerra, i, al 1919, com si la victòria els fos pròpia, imposaren el diktat de Versalles. Les condicions imposades per França, condicions d'extrema humiliació per a Alemanya, determinà la retirada de la delegació nordamericana, la qual no firmà el document. L'imperialisme francès, tan bàrbar, fou la guspira que va encendre l'onada ultranacionalista alemanya, el "furor teutonicus" (La cosa més greu fou l'annexió de la Lorena i l'Alsàcia a l'Estat francès). Fou l'exèrcit francès el qui ocupà la conca del Ruhr, en exigència que la república de Weimar pagués sense demora les reparacions de guerra.**

No es tracta de fer valoracions moral de la Història. Allò que importa en aquest capítol és veure que l'Imperi francès - La République - és la tradicional enemiga bàrbara contra els drets dels pobles a l'autodeterminació, mentre que, pel contrari, Alemanya sempre ha estat particularment sensible a les qüestions de pobles, llengües, cultures i drets de les minories. Ω

Fa 3 anys que n'Isidre i n'Aina obren la **Botiga de Tot i Molt** a Sa Plaça de Lluçmajor i en fa un que n'obren una altra al carrer del Bisbe Taxaquet. Un matrimoni que encara creu que a Lluçmajor s'hi pot fer negoci.

Fa 4 anys que en Tomeu Roig regenta el **Taller Nissan** a Lluçmajor (Servei Oficial Nissan). En Tomeu fou pilot de competició automobilística.

Aquest mes passat ha mort a Lluçmajor n'Antoni Amer de Capdepera. Durant 30 anys va regentar el Restaurant Gato-verde davant el Bohio de s'Arenal. Els darrers 9 anys va regentar la Cafeteria Express de Lluçmajor. El vegem en del Cel.

Fa 10 anys que en Pep Aguilar, natural de Còrdova, s'associà amb en Josep Lluís Lumberras per fundar l'Empresa **CERBILI** (servei de neteja a s'Arenal). Fan vidres nets i donen brillantor a les rajoles del trispol. El seu telèfon 907894371.

L'ESTEL

EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

EUROphoto

BALEARES S.L.

REVELAT DE FOTOS EN

30 MINUTS

Paper Kodak DOBLE CÒPIA

Obert els diumenges

Avinguda Nacional (al costat del Torrent dels Jueus)
S'Arenal de Mallorca

En Pep Cortés de s'Arenal acaba de reobrir el **Cafè Casablanca** al carrer Milà (carrer dels bancs) de s'Arenal. És un bar per els oficinistes de la zona els matins i per la joventut arenalera els horabaixes.

Fa 3 anys que n'Antoni López regenta la botiga de llepolies **Don Goloso** a s'Arenal.

Fa 17 anys que na Maria del Carme Castillo regenta la **Perruqueria Mari-Carme** a s'Arenal.

N'Esteva Corregidor i en Manuel Gil regenten des de fa 28 anys la **Botiga Miramar** davant el Club Nàutic de s'Arenal.

Escoles nord-catalanes

La situació del català a la **Catalunya-Nord** és la d'una llengua que cal situar en una fase gairebé terminal de glotofàgia consumada. En paraules planeres: en un procés de desaparició avançat. Sota administració francesa de l'any 1659, arran de l'ilegal **Tractat dels Pirineus** entre el rei de París i el rei de Madrid, els comtats nord-catalans hagueren de patir una política brutal i despietada de persecució lingüística i cultural des del primer moment de l'annexió a la Corona Francesa (és prou significatiu que l'any 1700, amb motiu de l'aprovació de l'edict *Interdiction officielle de la langue catalane*, el rei de la màscara, Lluís XIV, manifestàs que la llengua catalana **repugnava** i era contrària a la seva autoritat i a l'honor de la nació francesa).

Les dades sociolingüístiques són especialment dramàtiques entre els més joves (segons la darrera enquesta realitzada només un 16% dels adolescents compresos entre el 18 i els 24 anys parlen català), sobretot a les ciutats i les zones de la costa, en les quals l'ús de la llengua es troba sota mínims. Així, el prototipus de catalano-parlant d'aquelles terres és la d'un home (més que no pas dona) d'edat avançada que viu a una comarca rural de l'interior.

Atès que l'escola pública de l'Estat francès ha estat sempre un instrument per a la despersonalització col·lectiva del poble nord-català i que, amb el pas de les generacions, la component de transmissió familiar ja no pot garantir el manteniment de la llengua pròpia del país -conseqüència lògica de la repressió immisericorde i del desballestament de la perso-

nalitat d'aquest poble-, la necessitat d'establir una xarxa d'escoles catalanes ha esdevingut urgent i peremptòria, per tal de reconduir, ni que fos parcialment, un inici de recobriment de la identitat nord-catalana. En aquest difícil(íssim) camí, s'han anat obrint, al llarg dels darrers vint anys, un petit grup d'escoles (bressoles) en què l'única llengua vehicular és el català. Inicialment (era l'any 1976) es va fundar la **Bressola de Perpinyà**, a iniciativa d'un col·lectiu de persones conscienciades, tot imitant el model de les **ikastoles** d'Euskadi-Nord. D'aquesta manera, es creà l'**Associació per a l'educació i la cultura catalanes dels infants (La Bressola)**.

Malgrat les dificultats de tota casta que ha hagut de superar la Bressola (especialment per mor de l'Estat jacobí francès) no solament ha aconseguit resistir, sinó que de mica en mica ha anat creixent amb la inauguració de tres noves escoles: la de **Nyls**, poblet situat a 10 km. de Perpinyà, fundada l'any 1877, la de **Prada de Conflent**, al 1990 i la d'**El Soler**, la més recent, creada el curs 96/97 (encara més: han ampliat llur activitat a tota l'etapa d'ensenyament primari). La constitució al Principat de Catalunya de l'**Associació d'Amics de la Bressola**, que està promouent una campanya d'adhesió i de suport econòmic dels ajuntaments, a banda de l'acord signat amb el Ministeri d'Educació francès al 1995 pel qual assoleixen l'estatus d'escoles privades concertades, fa que comenci a albirar-se un xic d'esperança en la colonitzada terra nord-catalana. Ω

Andreu Salom i Mir

Libres Mallorquins

Gabriel Janer Manila.

El llibre de Sebastià Alzamora **Gabriel Janer Manila: l'escriptura del foc** (Leonard Muntaner, Editor, Ciutat de Mallorca, 1998) informa d'una forma àmplia de la influència del franquisme en la formació d'un dels nostres escriptors, Gabriel Janer Manila. La repressió franquista, tant en l'aspecte cultural (tota mena de prohibicions), com en l'aspecte físic (afusellament o exili dels intel·lectuals mallorquins compromesos amb l'esquerra i les classes populars), no solament colpejà aspectes purament formals del nostre tarannà col·lectiu. El feixisme -ajudat pels sectors parasitaris de la societat mallorquina, és a dir per aristocràcia, burgesia, clergat, militars i classes mitjanes atemorides pels possibles avanços socials promulgats per la República- exterminà físicament les avantguardes més dinàmiques de la Mallorca d'aleshores (obres, pagesos, menestrals, mestres, alguns sectors il·lustrats de la petita burgesia). I aquí hauríem de recordar els treballs d'historiadors com Josep Massot i Muntaner o Antoni Nadal (per posar-ne tan sols uns exemples) que han analitzat a fons el nefast paper d'intel·lectuals com els germans Villalonga en aquest extermini espiritual i físic de l'ànima profunda de la societat mallorquina. Com explica Janer Manila, la repressió sagnant soferta per la seva família condicionà de forma definiti-

va l'obra que anirà escrivint d'ençà els seus inicis com a escriptor. Condicionarà també el seu posicionament davant la realitat que l'envoltava. Diu l'escriptor: "Veia molt freqüentment els meus familiars materns, i aquests, com deia, sí que en varen tenir una experiència molt crua, de la guerra. Per exemple, la història del tio Llorenç i el tio Sebastià, que varen viure més de mig any amagats en una finqueta que teníem, dins una cisterna. Un pastor els hi duia el menjar. Després d'aquell mig any llarg, varen aconseguir dur-los fins a casa seva, embolicats dins uns feixos de llenya que transportava un carro. Allà cuidava d'ells la tia Francesca, que era la dona del tio Sebastià i la germana del tio Llorenç. Els va amagar dins una habitació molt petita, i va col·locar un armari davant la porta. Aquest armari tenia un forat al fons, a través del qual la tia Francesca els passava el menjar". Més endavant (pàg. 15), Janer Manila continua parlant d'aquells familiars que "lligats a un pal, els havien impregnat de benzina i els havien pegat foc de viu en viu, tots tres a la vegada. Hi va haver gent d'Algaida que va anar a contemplar aquesta execució, amb un cotxe llogat a posta". No és estrany, doncs que amb aquests antecedents hagi sorgit -en paraules de l'entrevistador- una "literatura escrita amb un desig d'ajustar comptes". Després de més de dotze hores de conversa, ho repeteix sovint l'autor del llibre, copsant la influència que una tradició oral fosca, la derrota, les venjances, la història d'homes enterrats en vida i de morir de mil maneres refinadament horribles, han tengut en la literatura de Gabriel Janer Manila: "Perquè la verdadera tradició ideològica d'en Gabriel Janer, per bé i per mal, és la de la improbable revenja dels humiliats, la satisfacció difícil dels desposseïts". Ω

(Redacció)

**OPTICA
LLUCMAJOR**

M.ª MAGDALENA MULET COLL
OPTIC - OPTOMETRISTA

Plaça Espanya, 24
Telèfon 66 17 17

07620 LLUCMAJOR
(Mallorca)

PAU TOMÁS
*Informàtica
arenal*

**CURSOS DE
FORMACIÓ
VENTA
D'ORDINADORS
SERVICI TÈCNIC**

C/ TRASIMÈ 50
07400 S'ARENAL

TEL 971 26 23 51
FAX 971 74 43 91

e-mail: arenal@palma.infotelecom.es

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Conxa Nadal i Josefina Valentí: autèntiques protagonistes de la Lluita Anticapitalista i Antifeixista en temps de la Transició

En aquesta antiga fotogràfia de l'any 1976 podem veure la combativa militant antifeixista (OEC) Josefina Valentí en el moment de vendre -uns minuts després seria detinguda per la Policia Nacional- exemplars de la premsa obrera i antimperialista. Quan la majoria de polítics que ens malgovernen no sabien encara que era la democràcia, els militants revolucionaris de les Illes (PSM, OEC, LCR, PORE, CNT, PSAN, etc, etc.) eren a l'avantguarda de la llibertat del nostre poble.

FINA

L'any 1976-78 es donà una forta campanya de criminalització de l'esquerra mallorquina. El socialisme autogestionari del PSM i de l'OEC (i el d'altres partits com MCI, etc) era situat permanentment en la marginació com a qüestió propera al terrorisme (!). Era el càstig que servís i vividors del sistema ens donaven als que no havíem acceptat una Constitució que negava el dret a l'autodeterminació i a la construcció de la nostra nacionalitat (els Països Catalans).

Només alguns periodistes amb fort sentit ètic s'atrevien -en comptades ocasions- a entrevistar algun membre dels nostres partits. S'ha de recordar que els comunistes (OEC, MCI, etc.) no havíem estat legalitzat i, per tant, no poguérem participar en les famoses elec-

cions "democràtiques" del 15 de juny de 1977. Hi haguérem d'anar d'amagat, sota la falsa denominació d'Agrupacions d'Electors (per a qui li interessi la història d'aquelles mancances democràtiques, li diré que els comunistes hi anàrem amagats sota les sigles de Front de Treballadors de les Illes). Per això en la premsa oficial de fa vint anys trobareu ben poques entrevistes amb els homes i les dones que des de feia dècades lluitaven contra el franquisme, per aconseguir la llibertat del nostre poble.

Un any després de la primera provatura electoral, el lector mallorquí encara ignorava quina havia estat l'aportació a la lluita per la llibertat de militants com Antònia Pons, Josep Capó, Aina Gomila, Margarida Chicano Sansó, Guillem

Ramis, Antonio Muñoz, Marteu Ramis, Conxa Nadal, Josefina Valentí, Guillem Coll... (i desenes i desenes d'altres lluitadors anònims en defensa de les nostres llibertats nacionals i el socialisme). La periodista Assumpció Cortés, des de les pàgines del diari Última Hora, va fer tot el possible per rompre el mur de silenci que (any 1978!) encara criminalitzava els antifeixistes mallorquins. Per això és d'agrair les entrevistes que realitzava en un clar intent de fer justícia als qui, de veritat, eren els autèntics protagonistes de la transició lluny de la lluita per ocupar poltrones i xuclar bons sous del

nou Estat sorgit de la reforma del sistema de dominació capitalista. Dins aquesta línia, en la secció "Dona i política", dia 1 de maig del 78 entrevistava l'encarregada del Comitè de Premsa i de l'organització de la dona dins de l'OEC, l'estudianta de Magisteri Josefina Valentí (que amb el temps esdevindria una de les màximes dirigents dels trotsquisme illenc al costat de Ramon Molina, l'historiador que ara mateix dirigeix el Museu d'Art Contemporani de sa Pobla). Josefina Valentí parlava de la lluita dels comunistes de les Illes per aconseguir un autèntic Estatut d'Autonomia, del combat per la República. Un Estatut d'Autonomia que servís per aconseguir el màxim d'atribucions econòmiques a la nostra comunitat i que garantís l'oficialitat de la llengua catalana. Aleshores el nostre partit -i els mestres de l'organització en particular- donava suport a totes les accions en defensa d'una escola pública i gratuïta en català. Mata de jonc era un exemple quant a la necessària normalització de la nostra llengua.

El 10 de juliol del 78, la mateixa Assumpció Cortés entrevistava una de les responsables de les Joventuts d'Esquerra Comunista (JEC), Conxa Nadal. Na Conxa explicava la problemàtica de la joventut mallorquina (tant estudiant com treballadora) i alguns dels objectius de la major organització juvenil de les Illes: les JEC. Però tot això serà objecte d'un article que tractarà de la història dels joves comunistes mallorquins. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω

Fa 8 mesos que en Rafel Titos i Na Lumí Bazquez regenten l'**Hamburgueseria es Racó** al carrer dels Trencadors de s'Arenal.

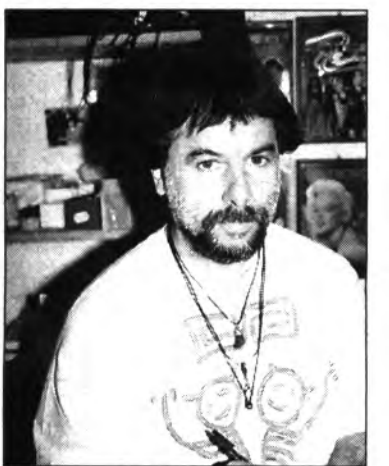

Fa un any i mig que Na Lolanda Gonzalez regenta la **Papereria Mikey** al costat de la Plaça dels Nins de s'Arenal.

Fa 2 anys que en Joan Cases regenta la **Perruqueria Joan** a s'Arenal. La va obrir f una quarentena d'anys, son pare n'Antonio Casas.

* Fa mig any que en Joan de Déu Torres obrí la **Botiga de Neteja de Vidres s'Arenal** a la Plaça dels Nins del poble.

Fa 17 anys que en Rodolfo Pesce, d'ascendència guaraní regenta la botiga **Discos s'Arenal** a primera línia del poble.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

SEGUROS
SBERT
'ARENAL

TODA CLASE DE SEGUROS

Mare Nostrum

PLAÇA MAJOR, 1 • TEL: 44 23 74 • FAX: 44 20 00 • S'ARENAL

Vos desitja unes bones fires
i una millor fermança

Fa 4 mesos que en Joan Montes i n'Elisabet Bisbal regenten el Bar-Hamburgueseria **El Gorrió**, a la Plaça Toquó de s'Arenal.

Fa 28 anys que en Matrimoni Nogales-Perez regenta l'**Electrònica Nogales** a s'Arenal. A la foto amb la seva neta Núria.

Fa 3 anys que en Pepa Salazar i Nache, natural d'Almeria, regenta l'**Agència de Viatges Fortuna Tours** a s'Arenal. Abans estaven a devora la mar, ara els trobareu al carrer Trassimé. Estan informatitzats i despatxen viatges arreu d'Europa i del món. El seu marit i soci és en Manolo Alfonso.

Fa 2 mesos que en Manuel Guede ha obert el **Bar 98** al carrer de Trassimé de s'Arenal. La seva dona i sòcia és na Maria Ramos de Galfcia.

La importància del contexte sociocultural dins l'educació

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

El psicòleg soviètic Vygotsky ja va analitzar el contexte sociocultural dins el seu concepte d'activitat. L'activitat de l'ésser humà només té sentit dins un contexte social on tenen les seves rels processos específicament humans, el més important el llenguatge. El llenguatge és la consciència pràctica que existeix per als altres homes. És doncs un producte social des del primer moment.

El menut viu dins un contexte sociocultural que determina totes les seves activitats i interaccions amb el medi ambient on viu. Els estudis transculturals serveixen per cercar punts en comú dins el desenvolupament psicològic de nens de distintes contrades del món. Concretament s'ha estudiat la validesa de les teories de Piaget des d'un punt de vista universalista. Dasen, un investigador neopiagetia, classificà l'any 1972 les feines d'investigació realitzades d'aquest tipus i les divideix en dos grans grups: Els descriptius que intenten comprovar la

validesa internacional de la successió de les distintes etapes a la teoria de Piaget i els explicatius que centren el seu interès en investigar la universalitat dels factors que intervenen a la teoria de Piaget. Vygotsky fa referència als aprenentatges que ocorren dins el seu concepte de "Zona de Desenvolupament Pròxim", a la que els adults organitzen el medi, començant per guiar i controlar l'infant i retirant aquesta ajuda a mesura que el menut va desenvolupant les seves habilitats. Entre altres autors que donen molta importància al contexte on es desenvolupa el nen són Berry, Super i Harkness que estudien el desenvolupament des d'un punt de vista ecològic, és a dir, des de les interaccions de l'al·lot amb el medi ambient on creix i on viu. L'aplicació pràctica de totes aquestes teories dins l'educació és la necessitat que té el/la professional de l'educació d'adaptar-se a la cultura del discent perquè entengui el que tu li vols explicar. Bruce Olson és un

missioner que va aplicar aquest principi. El qual va conviure amb les tribus d'indis motilons a Sudamèrica. Aquest home aconseguí adaptar-se a la vida i a la forma de pensar d'aquesta gent. Així per mitjà d'una rondalla motilona aconseguí apropar l'idea de Déu i de Jesús als indis. Però deixem que el propi Bruce Olson ens relati l'experiència:

"(...)com podria explicar-lis l'evangeli? Com fer-los entendre que Déu, Jesús, havia estat com un d'ells? De sobte vaig recordar una de les seves llegendes sobre un home que es transformà en formiga. Assegut a un camí després d'una sortida de caça, observà unes formigues que tractaven de construir ca seva. Va voler ajudar-les a fer una bona llar. Però degut al seu tamany gegant i al fet de ser un desconegut les formigues van agafar molta por i fugiren. Llavors miraculosament es transformà en una formiga. Visquè amb les formigues i les formigues li donaren la seva confiança. Un dia

els hi va dir que en realitat no era una formiga sino un motiló i que en certa ocasió els hi va voler ajudar a millorar ca seva però elles es van aterroritzar. Les formigues riguent li demanaren -És cert? -No estàs de broma? Eres tu? I s'enfoteren d'ell perquè ja no semblava aquell ésser terrorífic i gegant que els hi havia mogut la terra. Quan aquesta història aparegué en el meu cap vaig entendre la seva lliçó per primer pic. Si qualcú és fort i poderós s'ha de tornar petit i feble per poder caminar i treballar amb altres éssers més febles. Era un paral·lelisme perfecte del que Déu havia fet en Jesús. Però en el raonament motiló intervenien molts de factors desconeguts. Com em podia assegurar de transmetre l'idea correcta i adequada? No estava segur. L'únic que sabia era que Déu disposà que era el moment de parlar. Vaig prendre la paraula que volia dir transformar-se en formiga i la vaig emprar per explicar l'encarnació - Déu s'ha encarnat en un home- els hi vaig dir. Restàren bocabadats. Es va fer un silenci tens. L'idea de que Déu es va fer home els deixà entabanats. (...) Això és un petit exemple pràctic de com es pot adaptar a la realitat l'idea de que és necessari adaptar-se al contexte sociocultural del discent perquè aquest connecti amb nosaltres. Ω

Un cop més tocava el dos. Auca d'en Guimerà (1845-1924) Dramaturg fenomenal, català universal

1. El seu pare, proa al vent, traficava amb aiguardent.	12. Emmarat, no sap què dir-hi, el festeig és un martiri.	23. Delator de la perfídia escriurà Gala Plàcidia,	36. I la Marta, quin neguit, obligada dia i nit.
2. Per millor negociar a Canàries s'instal·là.	13. Ai, pobre Àngel, no li passa, mai no oblida la carbassa.	24. Que és una obra de missatge, Tot un cant al mestissatge.	37. En La filla del Mar canta la passió d'amor, a manta.
3. Com que s'hi trobava bé va voler prendre-hi muller.	14. El Vendrell, moix, abandona i s'instal·la a Barcelona,	25. Seguiran Judit de Welp Rei i Monjo, Mar i Cel,	38. Amb el nou segle que neix Guimerà no és el mateix.
4. I és per això que mar enllà, ens va néixer en Guimerà,	15. On connecta amb gent que allí es trobava prop del Pi.	26. On trobem dos mons contraris, el de Blanca i els corsaris.	39. Drames com Arran de terra ja no canten mar ni serra.
5. Que malgrat ser un noi mestís com ningú estimà el país.	16. "La Gramalla", "Renaixença", el bon Àngel ja comença	27. Vells romàntics arguments que aplaudien tots contents.	40. Vol ser més cosmopolita La Miralta n'és la fita.
6. Un bon dia amb un vaixell van venir tots al Vendrell,	17. A fer versos, a fer escrits, i a tots deixa embadalits.	28. En les Bases de Manresa intervé ple de fermesa.	41. Els esforços encamina i compon La Santa Espina,
7. Una vila de molt pes situada al Penedès.	18. Quan pren part als Jocs Florals se li curen tots el mals.	29. Hi proclama amb gallardia el dret a l'autonomia.	42. Que és una obra de primera, musicada per Morera.
8. Nova terra, nous companys, nova llengua, nous afanyos.	19. El fan Mestre en Gai Saber per la Pàtria, Amor i Fe.	30. Com ressona a l'Ateneu son discurs a plena veu!*	43. Quan som l'any 1909 Barcelona fa enrenou.
9. Ell s'arrela tant com pot, no vol ser cap carallot.	20. De poemes amb estil n'ha escrit molts, Poblet, L'any mil...	31. Que a més d'un farà aixecar perquè hi parla en català.	44. L' homenatge tal com cal, per això som cap i casal.
10. En Jaumet Ramon Vidales és qui li dona més ales.	21. Mil vuit-cents setanta-nou, De fer versos ja en té prou.	32. En el drama realista aquí sí que és un artista.	45. La seva obra arriba al cine per complaure la retina.
11. La Maria Rubió en l'amor li diu que no.	22. Descobreix un nou camí: "El teatre fa per mi".	33. Quan Maria Rosa treu tot el públic es fa seu.	46. Els seus drames traduïts també es fan a Estats Units.
		34. Que fidel Maria Rosa amb l'Andreu, i quina esposa!	47. Però què passa a Petritxol? Barcelona està de dol.
		35. Manelic a Terra baixa al cacic diu caixa o faixa.	48. Perquè duen a enterrar el bon Àngel Guimerà.

Miquel López Crespí, la subversió inguarible

ANTONI SERRA, ESCRIPTOR

Ara tot sembla terra calcinada... o un muntet de cendres angelicament desvaminades, un desert evangèlic de la modernitat.

Una nació, un país, una llengua... Literatura o una icona simple i modèlica de societat literària? Potser ja era així abans d'abans?

Ara tot sembla terra calcinada... o un muntet de cendres angelicament desvaminades, un desert evangèlic de la modernitat.

Ja ho va dir fa molts d'anys Peter Altenberg: "La moda és el crim estètic per excel·lència" (crec que ho va escriure a *Tag mir zuträg*, 1900). I la moda és encara avui, gairebé al començament del segle XXI, la nostra cotilla i el nostre rosari redemptor. Qui hi fa de Sant Pare? Doncs, la *Vulgata* de sant Jeroni no en diu res, amén.

Patètic?

Permeteu-me'n l'eivissenquisme: potser sí, potser no...

Però, que se'n recorda ara ja, d'aquell temps de tenebres?

Vaig conèixer Miquel López Crespí -pobler de naixença, pobler de vocació- quan la moda no era un estat de gràcia (ni divina, ni terrenal), sinó a l'època en què l'única gràcia possible, imposada i obligada, no era més que el franquisme victoriosament salvador.

Però, que se'n recorda ara ja, d'aquell temps de tenebres?

Fins i tot els historiadors l'han descafeinat i, d'aquelles anys de glòria cabdillista, n'han fet una mena de gallina d'ous democràtics.

López Crespí, aleshores havia escrit un conjunt de narracions que era l'antítesi -si ens atenem als formalismes del catalanisme paternalista i per més que deien que Triadú, ai!, triava dur- de la narrativa ben pensant i promocionada per Déu,

sa Mare Santíssima i l'Esperit Sant en posició de cúbit supí. Com sigui, també els policies consideraven subversives les narracions d'*A preu fet*, malgrat que ara ens puguin semblar beatífiques. Així és que record que va venir a veure'm a la Llibreria Tous que jo dirigia (als baixos de Can Tous, com en dèiem nosaltres, irònicament) un xicot prim, amb cara de pocs amics i ulleres de cul de tassó, que portava sota el braç un bon gruix de folis mecanografiats. Semblava que s'havia de menjar el món i deixar-ne tot seguit l'esquelet abandonat al primer capde cantó. Em va oferir l'original perquè el llegís i li'n digués alguna cosa. Sé que el llibre m'interessà i que vaig proposar que es publicàs a la col·lecció Gavilans (narrativa) de Llibres Turmeda, publicació que es va materialitzar l'abril de 1973 i que vaig prologar tot citant Ferrater, Faulkner, Kafka, Alegria, Trostki, Onetti, Chomsky i jo què sé quanta de gent més!

Crèiem en la revolució i que podríem transformar el món socialment absurd, culturalment deforme i políticament franquista que ens envoltava...

Èrem joves i vivíem -potser només mal vivíem- il·lusionats. Crèiem en la revolució i que podríem transformar el món socialment absurd, culturalment deforme i políticament franquista que ens envoltava... Per això mateix, em vull permetre el luxe de copiar les línies finals d'aquell pròleg: "López Crespí recordarà aquell paràgraf de l'escriptor xilè Fernando Alegria", vaig escriure el febrer de 1973, "amb què vull acabar aquest pròleg que no és pròleg per *A preu fet*: "La coincidència ideològica d'una actitud vital i una creació estètica serà sempre objecte d'admiració, tal volta per

les dramàtiques circumstàncies amb que això és aconseguit". Ara jo estic en el procés de valorar la decadència; la decadència entesa com una actitud crítica i estètica, segons la interpretació que en fa Visconti o el sicilià príncep Salina. O sia, que ja no crec gairebé en res, només en uns quants escriptors centreeuropeus i minoritaris, com Schulz, Urzidil, Déry, Kusniewicz, Kis o Mrozek. En canvi, aquest jove cinquantí, escriptor pobler, encara està convençut que el món (del futur) es transformable i revolucionàriament corregible. Per què li hem de frustrar la il·lusió?

Miquel López Crespí havia obtingut un premi, el Ciutat de Manacor, amb un jurat format per Blai Bonet, Guillem Lluís Díaz-Plaja, Josep Melià i Manuel Vázquez Montalbán, entre d'altres.

I aquell primer llibre de narracions va tenir continuïtat poc després, el 1974, amb *La guerra just acaba de començar*. El conjunt de narracions havia obtingut un premi, el Ciutat de Manacor, amb un jurat format per Blai Bonet, Guillem Lluís Díaz-Plaja, Josep Melià i Manuel Vázquez Montalbán, entre d'altres. Els premis, en aquells temps de tenebres culturals, podien tenir un cert sentit en el món de la literatura catalana -llengua perseguida, identitat emmascarada, territori mutilat- o, si més no, jo ho creia. Ara pens que els premis representen la vinculació amb l'ordre, la disciplina i els santificats pensaments del poder. He escrit no poques vegades que el món literari tornarà a ser un món de veritat i insubmisament atractiu quan en desapareguin per sempre els premis, les subvencions, les canongies, els comisariats culturals, els ministeris i les regidories de Cultura. Però López Crespí, que

és un bon amic, que és un revolucionari a prova de moros i cristians, guanya premis a balquena: crec que els té tots i un parell més. I és odiat per tothom, perquè tothom en vol, de premis, justament perquè només en guanyen uns pocs...

I ell -l'amic, narrador i pobler Miquel López Crespí- escriu, i guanya més premis, i viu, i maquina, i lluita (pens que no poques vegades contra molins de vent), i creu en la revolució, i llegeix Lenin, i parla de torturades infermeres republicanes de Bayo, i crea subversions imaginàries, i publica... i mor un poc cada dia sense morir-se del tot per a desgràcia dels seus enemics.

Miquel López Crespí i jo som amics de fa anys infinits, més de trenta. Ell creu en la paraula vertigen o sia, transformadora de la realitat, i jo en la paraula com a decadència estètica de la vida.

Miquel López Crespí i jo som amics de fa anys infinits, més de trenta. Ell creu en la paraula vertigen o sia, transformadora de la realitat, i jo en la paraula com a decadència estètica de la vida. Ell imagina que la veritat és revolucionària, com Gramsci; jo, que és manipulable pels jutges com Estivill. Ell és un escriptor clàssic -estic segur que li agradaria que l'emparentàs amb Gorki-, i jo només som un epicuri sense ambició d'eternitat. Ell és la narració flamígera; jo, l'adorador del principi de promiscuament lúdic...

I els dos vivim a la Terra inexistència... per no viure, és clar.

I arribarà el moment, senyor de la inexistència, en què Miquel López Crespí -i tots els benaventurats de la geografia insular- i jo ens trobarem i retrobarem a la glòria del Déu Pare Nostre Senyor...

En podeu tenir la seguretat absoluta.

Miquel López Crespí, estarà a l'esquerra... Jo, als llims.

Ho va escriure un portuguès, José Saramago: "Magnífic: el món dels homes s'acabarà". Jo hi compartesc la idea. I en Miquel? En Miquel encara continua vivint la il·lusió revolucionària. Ω

A força de nits

A força de nits
m'estimo la vida
i d'ella en vaig fent
la millor amiga,
a cop de veritats,
a cop de mentides,
un poc em fa mal,
un poc em fascina.

A força de nits
invento les albes
que cada matí
desvetllen la plana,
i espero el seu crit
que em digui "és ara",
per ser al seu costat
si serveixo encara.

I mentres, aprenc
el preu d'un anhel,
l'espasme del plor,
l'alfabet del crit,
i així faig del temps
el meu aliat
que cada segon
m'acosta al demà.

A força de nits
envejo el nou dia,
malgrat els botxins
de raons i de vides.
No oblideu cap nom;
caldrà fer memòria
per no repetir
el pas d'una història.

Lletra i música:
Lluís Llach.

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.

¿PARLARÀ CATALÀ?

«Perquè ja n'estem tips que encara duri el reat de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.»

La nostra llengua està en perill.

No parlem en foraster.

PLAÇA 18
serigrafia

C/ SON JULIÀ, SOLAR A-65
POLÍGON INDUSTRIAL SON NOGUERA
07620 - LLUCMAJOR - MALLORCA
TELÈFON 66 04 22
FAX 66 19 22

La Valldemossa que volem

Senyor director:

Durant tot el mes de setembre, un nombre determinat de gent agrupada dins el col·lectiu anomenat "La Valldemossa que volem", ha fet unes quantes accions per cridar l'atenció de la gent del carrer i aconseguir d'aturar un projecte d'urbanització i camp de golf a son Ferrandell al Terme de Valldemossa.

Aquest projecte ha estat aprovat per l'Ajuntament de Valldemossa, governat pel PP, grup polític que s'ha caracteritzat per destruir el medi ambient, la cultura i la llengua de Mallorca, degut a la seva manca d'es-

tima a la gent de Mallorca.

Aquesta urbanització vol ésser construïda a un paratge muntanyenc que pot ser qualificat com a Àrea Natural d'Especial Interès.

Aquesta Urbanització podria alterar la tradicional fesomia de Valldemossa, afectaria els recursos hidràulics, no donaria gaire bé beneficis econòmics i pujaria la població de Mallorca, en especial la de Valldemossa. Aquest increment de població és totalment perjudicial per Mallorca, que ja està molt saturada en nombre d'habitants.

El col·lectiu "La Valldemossa que Volem", ha recollit signatures per tot arreu,

ha fet una manifestació pel carrer de Valldemossa i ha llançat un globus, fent una xiulada al membres del Consistori valldemossí.

Na Rosa Estaràs, responsable municipal d'urbanisme i vice-presidenta del Govern Balear s'ha trobat molt estreta davant d'aquests actes. Segons ella, s'ha negociat amb els promotors aconseguint una rebaixa en el nombre de places d'aquesta urbanització i ha declarat que la gent que havia signat no era valldemossina i que molts dels signants no coneixien bé el problema.

A la senyora Estaràs li podríem respondre que encara que molta de gent que ha signat no sigui valldemossina, ho pot ésser pels fets. Tota persona que estima Valldemossa

i fa el que pot pel poble, és valldemossí. La senyora Estaràs demostra ésser racista i xenòfoba, a més fa pactes amb el diable; amb el promotor Cristòfor Skase reclamat per la justícia d'Austràlia, el seu país, per haver estafat molts de milions i per ésser responsable d'una crisi econòmica que afecta tot el país.

Si aquesta senyora que s'encarrega de la gestió municipal d'urbanisme se'n fia d'aquest delinqüent de delictes monetaris, Valldemossa acabarà enfonsada urbanística i econòmicament. Seria una pena que acabes com altres indrets de Mallorca. Atentament el saluda. Ω

Miquel Alemany i Bal·le

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Elèctrica Salvá - Garau S.L.

**Instal·lacions i Manteniments
Elèctrics**

Instal·ladors autoritzats per D.G.I. : N° 486 / 1576

C. Ripoll, 20. 07620 Llucmajor. Telf. 971-12 03 51 - 919-58 21 84

IMPRENTA

Carretera Militar, 208
Tel. 26 89 64 (2 línies)
Fax 266509
07600 EL ARENAL - MALLORCA

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamat sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. La societat catalana som tots responsables.

Ju dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra. Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució
demanis productes etiquetats en la nostra llengua
protestis a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua
El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores

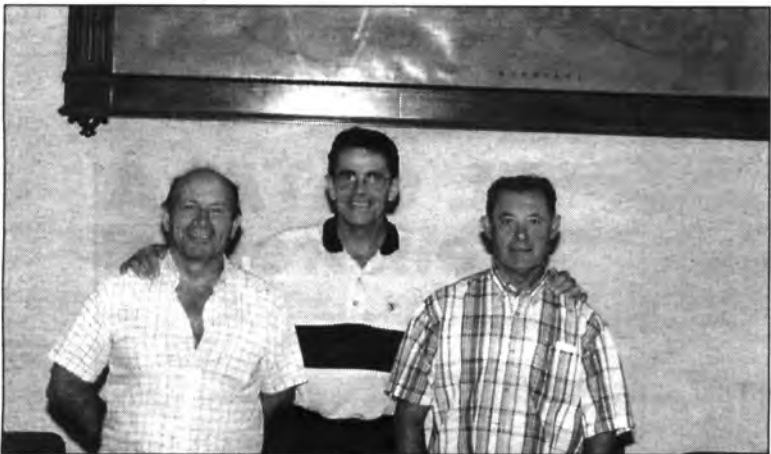
Memòria
Audiència
Publicació
Codi Postal
Telèfon
E-mail

Fa 20 anys que en Ximo Alepuz regenta el **Bar la Paxega** al Grau de Castelló. A la balconada de l'establiment oneja la senyera i la decoració interior és super original. Visítaiu aquest local a l'Avinguda sant Pere al Grau de Castelló.

Fa 34 anys que en Manuel Garcia regenta el **Bar Restaurant la Amistat** a Vila-Real. Ara fa 26 anys que és la seu de la **Penya del Barça**. Organitzen viatges per veure jugar el seu equip arreu de l'Estat i per Europa. Despatxen menús a 900 ptes. A la foto, en Manolo i els dirigents de la Penya amb en Casaus i en Guachs.

Són els funcionaris del **Sindicats de Regants** del Riu Millars de la comarca de Vila-Real. Fa fundar aquest sindicat el Conte de Ribagorça, fill del rei en Jaume II l'any 1347. Actualment són 6.000 regants que paguen segons l'extensió de terreny a regar.

La Família Luna-Prohens i en Jaume Alsamora, formen l'equip del **Gorg Blau de Viatges**, que és troba al carrer Mallorca número 2 de s'Arenal, just devora la plaça Major. El seu telèfon: 971445042

Fa 3 anys que el Dr. Olaf Thamm, la Dra. Marianne van der Wal i la Dra. Sofia Kolman, manescals alemanys, tenen cura de la **Consulta Veterinària s'Arenal**. Una consulta oberta les 24 hores per poder atendre a qualsevol hora les urgències. Hi acudeix gent de tot Mallorca degut a aquesta disponibilitat. També tenen consulta oberta a Peguera. Els seus telèfons: 971441213-910500700.

Fa un any que na Carolina Monteoliva regenta la **Botiga Can Barato** al costat de la Plaça Major de s'Arenal.

Fa 3 mesos que en Tomeu Ferrer de sa Cabaneta regenta l'**Hostal Fleming** a son Verí de s'Arenal. Un hotel de 60 places obert tot l'any amb majoria de clientela alemanya. Obert al públic en general, despatxa menús a 900 ptes.

Enhorabona! Xipre-3 Espanya-2

El Lobby per la independència de Mallorca felicita d'una manera febrils la selecció de futbol de Xipre per haver derrotat Espanya per 3-2 en el partit celebrat dissabte dia 5 de setembre. A la fi una illa de la Mediterrània infligeix una derrota humiliant a una nació imperialista i colonitzadora com Espanya! L'espectacle de veure com un equip d'amateurs integrat per fusters, electricistes i picapedrers en atur, derrota una nació bufa, creguda, vanitosa, arrogant i torera com Espanya no és pagat amb tot l'or del món. Endavant Xipre! El vostre exemple és un mirall a imitar per les illes com les Balears i Pitiüses, Sardenya, Còrsega, Sicília etc. totes elles víctimes de l'esclavatge i de l'opressió colonial. D'altra banda, també volem felicitar l'entrenador basc i militant del PNV, Javier Clemente, per catapultar el nom de la selecció d'Espanya als cims més alts del ridícul i del descredit de tota la seva història. Gràcies Clemente, ets collonut! Igualment feim extensiva la nostra felicitació als jugadors bascos, catalans de Principat i mallorquins com Alkorta, Etxebarria, Ezquerro, Sergi i Nadal per haver defensat els colors d'Espanya amb tan poca convicció. Un cop més, gràcies a tots! La victòria de Xipre contra Espanya confirma la viabilitat futbolística de la selecció de Balears i ha demostrat als escèptics i als incrèduls que amb una selecció balear, com ja la té Andorra, integrada pels reserves coixos i baldats del Penya Arrabal de regional preferent, ja en tendríem prou per fer un paper digníssim en el futbol europeu... Ω

Ciutat de Mallorca,
6 de setembre

Declaració de Barcelona

PER JOSEP SERRA.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Un fenomen interessant i sorprenent. Interessant perquè no aporta absolutament res de nou al discurs nacionalista fet a la nació catalana amb la voluntat de trobar una via de vertebració que faci viable això que en diuen Espanya. Sorprenent perquè fa prop de vint anys que el president Pujol treu d'una forma o d'una altra el mateix discurs cada cop que hi ha eleccions a la Catalunya central... i prou bé que li ha anat fins ara.

El pragmatisme polític en la seva màxima expressió, és a dir el discurs que ens vol fer passar per un poble dialogant i disposat a suportar dèca-

des i més dècades d'opressió nacional amb l'objectiu d'esser qualque dia una regió/nació reconeguda d'Espanya ha estat i segueix essent sens dubte el gran èxit involuntari (?) dels nacionalistes espanyols, per la qual cosa mai no podran estar prou agraïts al nacionalisme català no independentista.

Si heu anat fullejant els diaris locals, els partits nacionalistes amb representació a les institucions a Mallorca van a pedrada i mos de ca en l'intent d'aprofitar aquesta Declaració que gairebé es presenta com el gran remei a tots els nostres grans mals. Els diaris bascos i gallecs, però,

presentaven un plantejament prou diferent del tema pel que fa al PNB i el BNG: ambdós partits remarquen la importància d'aconseguir el dret de celebrar un referèndum per a l'autodeterminació a cada nació que ho desitgi. Le Monde, The Times o La Repubblica no li donaren massa importància, ja que vist des d'Europa no en té gaire: afers interns, que se'n diu en l'argot de la política internacional.

Mentre que els nacionalistes catalans aspiren a col·locar qualque dia un grapat de ministres a Madrid amb el mateix rang i consideració que els ministres del PP o del PSOE de Ci-

dad Real o de Cáceres, els bascos i els gallecs són partidaris de no emprar els espanyols en les seves coses: que es quedin amb el seu rei, amb el seu exèrcit, amb la guàrdia civil i la policia nacional, amb la Real Academia de la Lengua i els seus funcionaris de justícia i de recaptació d'imposts. Per què pretendre que els espanyols canviïn el seu model? Són així... i ja els va bé. El problema no és seu, sinó que és nostre... i resulta penós pensar que canviaran de model per fer-nos la vida més agradable.

El nacionalisme català no independentista pretén emular l'Azerbaidjan i altres repúbliques de l'extinta URSS, que seguien essent-ne part quan la mateixa Rússia també s'havia independitzat ja d'aquell marc decadent. D'on surt aquesta fèrria voluntat de voler convertir els espanyols des del nacionalisme català no independentista? Ells segueixen exac-

tament igual després d'innombrables proclames i arengues de l'honorable Pujol, mentre que mai no s'han pogut queixar que Beiras o Arzallus els hagin apuntat el dit per dir-los que han de fer a ca seva.

Si qualque dia superam la situació esquizofrènica de voler encaixar la nostra pàtria amb la pàtria dels espanyols dins d'un mateix estat en el marc d'una Unió Europea que s'està configurant com a entitat supraestatal, si podem arribar a entendre que essent qui som només podem esser un simple apèndix de la nació dels espanyols, si assumim que som i volem esser un poble lliure com en el cas d'Euskadi o d'Escòcia entre les nacions encara oprimides o Lituània o Croàcia en les ja alliberades, llavors ens començaran a respectar i es prendran seriosament les nostres demandes a nivell internacional. Ω

Fa 9 anys que na Sílvia Garcies regenta l'Autoscola Cardell-Adrover a Lluçmajor.

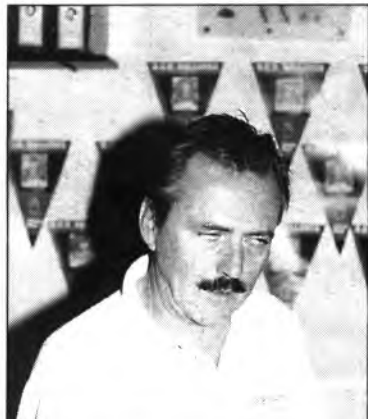

Fa un any que en Maties i en Francesc són el secretari i el tresorer de l'Associació de Persones Majors Els Padrins de Lluçmajor. Són 404 associats que miren de passar-ho lo millor que poden. La seva presidenta és na Maria Roig.

Fa 2 anys que na Margalida Xamena regenta Sa Llibreria al carrer de sa Font de Lluçmajor.

* Fa 30 anys que en Julià Pacheco va obrir el Taller de Pintures Pacheco a Lluçmajor.

Fa 4 anys que n'Orlando Bruder de Suïssa regenta l'empresa de Construcció Orpedo a Lluçmajor. Avui és l'empresa de construcció més gran del poble amb 14 picapedrers en plantilla. Varen començar fent feina pels alemanys, però ara ja fan molta de feina pels mallorquins que han comprovat la qualitat i els preus raonables de dona aquesta empresa.

En Guillem Alemany és el Director i en Salvador Rigo és el secretari de l'Escola d'Adults de Lluçmajor. Fan escola a s'Arenal i a Lluçmajor. Per aquest curs que ara comença hi ha la següent oferta: Alfabetització, preparatori, graduat escolar, castellà per estrangers, català per a tothom. En formació professional tenen la següent oferta: auxiliar de clínica, jardí d'infància, auxiliar administratiu i electricitat. També ensenyen informàtica, anglès i alemany, tall i confecció i ioga. Aprofitau aquest curs que és gratuït ja el paguen el Govern Balear i l'Ajuntament de Lluçmajor. Telefonau al 971443403.

La nació Sámi (II)

TRANSFRONTIERS - BÚSTIA POSTAL 1.171 CASTELLÓ 12005

Normalització lingüística i assimilisme

El nom de la terra nativa del Sámi, la qual cobreix entre 300.000 i 4.000.000 Km²., 3 ó 4 vegades el territori dels Països catalans, si fa no fa. La majoria d'aquest territori es troba al nord del Cercle Polar Àrtic, i varia de boscs de muntanyes nevades, i també llacs, rius i aiguamolls devers l'interior i fiords i paisatges feréstecs a la costa. Devers l'interior i fiords i paisatges feréstecs a la costa. Devers Sápmi oriental hi ha terres sempre glaçades. Però allò més típic són les carenes, rosts i cims pelats i eixores i, de fet, aquest és el significat del mot *tundra* paraula presa del dialecte kilding i manllevada pel rus, d'on ha passat a les altres llengües.

Normalització lingüística i assimilisme

Durant més de 150 anys els Sámi han patit polítiques colonials sota Estats estrangers, discriminatòries i assimilistes en diversos graus, a fi d'aculturitzar i aforasterar els pobres

Sámi. L'època d'assimilisme més fort és, in crescendo, cap al 1850-1900. La llengua pròpia es restringida o bandedada de les escoles. Fins i tot un contat adoptà una llei segons la qual sols els qui parlassin noruec podien posseir terres. A Suècia l'assimilisme fou més suau. A principis de segle les actituds canviaren sota el lema "*deixeu que el lapó romanguí un lapó*". Així i tot fins al 1950 si fa no fa continua l'assimilisme escolar. Es durant els anys '60 i més ràpidament durant els '70-'80 quan els nous programes educacionals reconeixen la identitat ètnico-lingüística Sámi. Als '90 la llengua Sámi s'ha consolidat a les escoles gràcies a la nova legislació escandinava per la seva normalització lingüística al sistema educatiu i polític.

A hores d'ara hom pot estudiar en Sámi o estudiar aquesta llengua com a llengua optativa. Alguns municipis, com Utsjoki en Finlàndia o Karasjok i Kautokeino en Noruega, tenen línies completes en Sámi o bilíngües fins a estudis superiors, amb forta tendència a favor del Sámi. Les línies en Sámi s'han multiplicat per 5 d'ença

el '70. Ara tenen uns 600 alumnes a Finlàndia, 2.224 a Noruega i 300 a Suècia (1995-96). A Finlàndia el nombre d'escoles ha crescut de 5 (anys '70) a 30. L'ensenyament del Sámi s'esten ara també fora de Sápmi, als 3 estat escandinavs, especialment a les capitals.

A Noruega hi ha 30 mestres qualificats al màxim nivell per a ensenyar en Sámi, però a Suècia i Finlàndia n'hi ha pocs. A la Universitat Sámi de Kautokeino estan preparant més professors per a immersió en Sámi.

El "*Sámi oahpahušguovddás*" (El Centre d'Ensinistrament de la Regió Sámi) ha organitzat un munt de cursos de llengua Sámi, sobretot per a ensenyar a escriure i llegir als adults.

El 1989 la "*Sámi Allaskuvla*" (Universitat Sámi) fou establerta a Kautokeino, nord de Noruega. A la mateixa població fou fundat l'Institut Sámi, el 1973, es un centre de recerca Sámi.

Història de Sápmi

La vella Sápmi era doble de l'actual, vers 600.000 - 700.000 km²., des d'escandinàvia central a Kola i des del lloc Ladoga a l'Oceà Àrtic. Els Sámi no formaren mai cap Estat. A l'edat mitjana estaven organitzats

en "*siidas*" (viles Sámi), cadescuna amb el propi territori, i independents entre si. Aquesta era també llurs organització anterior, d'ençà la prehistòria.

Abans de l'annexió als Estats estrangers, els Sámi eren coneguts a fora com a productors d'articles de luxe molt valorats als mercats europeus. Des de l'època dels vikings hi ha constància que els Sámi eren explotats a base de tributs en pells. Aquestes taxes eren tan valorades que cap a l'any 1.000, l'emergent regne de Noruega central suprimí violentament els caps independents de la noruega del Nord per atènyer el control sobre llurs tributacions i comerç amb els Sámi.

L'explotació econòmica contra els Sámi començà sota la forma d'expedicions esporàdiques de saqueig. Més tard els reis escandinavs i russos començaren una explotació sistemàtica amb tributs. No era inusual que una "*siida*" pagàs tributs a 2 o 3 estats estrangers.

Durant els segles XV i XVI, Suècia, Dinamarca-Noruega i Rússia començaren a competir més seriosament pel domini damunt Sápmi, ço suposà la seva divisió per fronteres d'Estats estrangers i la dissolució del sistema de "*siida*".

El 1595, pel Tractat de pau de Teusina, Suècia i Rússia acorden llur frontera comuna fins a l'Oceà Àrtic i que els suecs nomes cobrarien tributs a l'oest del fiord de Varenger, i els russos a l'oest.

El 1613 Suècia fou derrotada per Dinamarca-Noruega i hagué de renun-

ciar a tots els seus drets a la costa nord d'Escandinàvia.

Devers mitjans del s. XVII, Suècia conquerí Jämtland i Härjedalen, les zones més al sud de Sápmi.

Quan dinamarca-Noruega i Suècia acordaren el 1751 de definir llurs fronteres amb exactitud també veieren que la frontera no perjudicàs els Sámi i redactaren un afegit anomenat "*El petit codi Sámi*": neutralitat dels Sámi en cas de guerra, drets de pasturatge, pesca, terres i aigua, a més d'un sistema legal Sámi intern.

Al 1809 Finlàndia passà de Suècia a Rússia. I al 1826 hi ha un acord entre Rússia i Noruega que confirma la frontera al fiord de Varenger.

Al 1852 és closa la frontera entre Noruega i la Finlàndia russa i les migracions de ramats de rens entre la costa i l'interior s'aturen dramàticament. Un altre dur cop contra els tradicionals pastoreigs de rens Sámi fou el tancament de la frontera sueco-finesa, al 1889. En canvi, la frontera sueco-noruega no ha estat mai tancada als ramats Sámi i nous tractats n'actualitzaren el del 1751.

Recentment moltes organitzacions Sámi han qüestionat la legitimitat de la propietat de l'Estat sobre la terra de Sápmi, i els Estats nòrdics han mirat d'aclarir-ho amb la creació de comissions sobre el tema.

Els parlaments noruec i fins han adoptat esmenes constitucionals sobre els Sámi. L'establiment de parlament Sámi a Noruega, Finlàndia i Suècia ha estat un significatiu pas avant en el procés de promoure els drets Sámi. (continuarà). Ω

Visita la pàgina de L'ESTEL a Internet!

www.arrakis.es/~estel/

El símbol ~ s'aconsegueix pitjant la tecla ALT i els números 126 del teclat numèric (mantenint la tecla ALT pitjada durant el procés).

Us podeu subscriure per E-mail a estel@arrakis.es

indicant les dades que figuren a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a

www.arrakis.es/~estel/

1956 - 1996
40 ANYS DE TELEVISIÓ,
40 ANYS DE MANIPULACIÓ.

"SI NO ANEU AMB
COMPTE, ELS MITJANS
DE COMUNICACIÓ, US
PORTARAN A ODIAR ALS
OPRIMITS, I A ESTIMAR
ALS OPRESSORS".

Malcolm X

CAFÈ-BAR JIMMY JAZZ
Carrer del Clos, 53
08700 IGUALADA (Anoia)
Tel. (93) 803 34 26

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

ARRUIX EL DIA DE LA HISPANITAT (Fundat pel tirà Franco)

El moviment indigenista es consolida

No podem negar que els darrers quinze anys, el moviment indigenista ha emergit amb força insospitada a l'Amèrica Llatina i, sense negar les seves contradiccions lògiques, hem de reconèixer que de mica en mica ha anat assolint un nivell de maduresa molt important.

Durant la dècada dels seixanta van començar aparèixer tímidament a l'Amèrica Llatina algunes organitzacions de defensa dels interessos dels indígenes, quasi sempre sota la tutela de l'església i sota la mirada discreta i desconfiada dels diferents governs. A mesura que aquestes organitzacions han anat creixent i guanyant en seguretat s'han anat distanciant a poc a poc d'aquells que les guiaven, i han estat capaces de crear les seves pròpies relacions i fundar les seves federacions nacionals i internacionals.

És normal que l'eufòria provocada pel fet de tenir dret a parlar després de tants d'anys de silenci obligat, faci que el seu discurs sigui de vegades massa apassionat, però no podem deixar de sorprendre'ns davant la coherència dels seus plantejaments, ni tampoc davant la seva impressionant realitat, tantes vegades amagades pels governs llatinoamericans. És curiós veure com Mèxic fa tan sols uns anys reconeixia que dins les seves fronteres hi havia solament tres milions d'indígenes, mentre que ara sabem que

sobrepassen els vint milions. Guatemala, on un decret presidencial havia convertit d'un cop a tots els indis en ladinos, com a forma de negar la seva existència, reconeixia fa poc temps un 70% d'indígenes en la seva població. La realitat al Perú, l'Equador i Bolívia és similar.

Que ha succeït?

Sembla ser que la nostra societat està sent obligada a passar de considerar els indis com a simples objectes o persones de segona classe, a reconèixer-los com a subjectes de la seva pròpia història. Els moviments d'ajuda i apropament promoguts des de diferents ONG's internacionals està permetent el desenvolupament de programes de sanitat i cultura, el reconeixement

dels seus drets i, el més important, estan permetent que pobles sencers estrobin amb les seves pròpies arrels, amb la seva memòria, amb la seva llengua, la seva religió, les seves tradicions i que, a partir d'aquesta nova realitat emergent, plantegin la necessitat d'un projecte d'Estat alternatiu que respecti les diferències i que no pretengui integrar-los ni els vegi com a quelcom secundari o marginal.

La recent trobada de solidaritat realitzada a l'agost a la Selva de Laconda a Chiapas, així com documents i declaracions actuals d'organitzacions maputxes a Xile, ens demostren com el moviment indigenista actual no somnia amb el retorn a la nostàlgia d'un passat impossible i amb la reconstrucció

ideal de l'arcaic imperi indi, sinó al contrari, el moviment indígena actual és realista i sap que la seva història no és única. Entén que el seu projecte passa per la mateixa trajectòria d'amplis sectors pobres si marginats de la societat: els treballadors explotats, els sense terra, les dones, els camperols, els immigrants, els nins del carrer, etc. No pretenen un Estat propi sinó un Estat nou i diferent per a tots els sectors, un Estat articulador i respectuós de les diferències i no integrador i totalitari com el que ha deixat a l'Amèrica Llatina l'herència colonial de cinc segles.

El gran problema per a ells no és el que va succeir el 1492, any de l'anomenat descobriment, sinó el que continua succeint avui: marginació, menyspreu social i ètnic, desigualtat social, econòmica i política, etc. El moviment indígena no rebutja la modernitat, el que nega és una modernitat tancada en si mateixa i amb el paradigma occidental que porta dintre si el germen de la seva destrucció com a pobles.

El moviment indígena té com a important reivindicació el territori. No es pot entendre cap identitat sense el seu hàbitat, que és quelcom més que la terra com a objecte de propietat i domini: son els territoris, entenent com a tals la totalitat de l'univers que l'envolta, l'aire, l'aigua i la vida, els recursos de les

entranyes de la terra, el sòl... Si en un començament varen parlar de les seves terres i títols de propietat, actualment, donant un pas qualitatiu, parlen i reivindiquen el territori ampli, el seu medi, el seu entorn.

Una altra reivindicació indígena actual és la cultura entesa com el resultat de les relacions de l'home amb el seu medi ambient. No pot haver-hi cultura pròpia sense un espai on l'home i el seu poble puguin desenvolupar-se i expressar-se. El que en un començament va ser la simple reivindicació de la llengua com a mecanisme de comunicació, amb el pas dels anys s'ha convertit en una lluita per la interculturalitat, el diàleg amb altres maneres de ser, el dret a viure en llibertat la seva pròpia experiència de milers d'anys. El moviment indígena d'Amèrica Llatina creix. Els suports i la comprensió també. I des de la Selva Lacandona a Chiapas, els discursos de Rigoberta Menchú a Guatemala, passant per moltes altres paraules de pobles i líders indígenes, tots ens estan donant una lliçó important: la seva maduresa, el seu esperit de lluita i la seva convicció que encara és possible recuperar el món i construir un tipus de relacions diferents entre els pobles i entre els homes. La maduresa del moviment indígena a Papers, publicació de la Lliga dels drets dels pobles.

D'un llibre de l'època franquista.

INDIO

Vaig tenir terra, no en tenc
Vaig tenir casa, no en tenc
Vaig tenir una pàtria. La vengueren.
Vaig tenir fills. Són morts o dispersos.
Vaig tenir camins. Foren tancats

COLONITZACIÓ

Un vent del nord
Amb els seus negres núvols
Duu un presagi de mort.

Un mar convulsionat
En un tifó de tempesta,
Empeny les tres caravel·les,
Assola valls i muntanyes.

Una ardent lava de cobdícia,
D'or, de poder i de domini,
Arregussa i esclavitza
Les morenes llavors
Dels fills de la terra.

Les envellutades mans,
De l'Imperi espanyol

Empunyen negres canons
Obrin del teu ventre,
Mare terra.

Un riu de sang
Que raja des del nord
Travessa con un huracà
El continent
Fins el confí de la terra.

Les mans salvatges,
D'ull d'acer
Del winca invasor,
Tallen les entranyes
De les filles de la terra
En violacions que immolen
La creu i l'imperi.

Què és la síndrome premenstrual (SPM)?

Es considera Síndrome Premenstrual (SPM) el seguit d'alteracions que presenten algunes dones una o dues setmanes abans de l'inici de la menstruació.

La SPM afecta de 30 a 40% de les dones de 19 a 45 anys, essent el grup de major risc les que tenen de 25 a 35 anys. D'aquest 20 a 40%, hi ha un 2,5-5% de dones que asseguren que la SPM afecta el seu treball, la seva vida quotidiana i les seves relacions. No existeixen estudis clínics que documentin la SPM i el seu diagnòstic es fa verificant els símptomes cíclics en un calendari menstrual.

Quins són els símptomes de la SPM?

Els símptomes de la SPM es reconeixen perquè apareixen una o dues setmanes abans de la menstruació. Aquests símptomes poden aparèixer a l'adolescència o dels 20 als 30 anys. Les molèsties comencen 7 o 10 dies abans de la regla i s'aguditzen dos dies abans que el període s'iniciï per disminuir un cop la sang ha baixat. Tot i que els símptomes de la SPM poden variar, es manifestaran gairebé sempre a les mateixes dates en tots els cicles. El principi i el final de la SPM es nota

molt. De moment, s'han recollit més de 150 símptomes relacionats amb la SPM. Els agrupem tot seguit en 4 categories bàsiques:

Símptomes més comuns de SPM

Grup ansietat. Grup hipoglicèmia. Grup Edema. Grup depressió. Ansietat. Mal de cap. Guany de pes. Depressió. Canvis d'humor. Desig de Dolços. Extremitats inflades. Desorientació. Irritabilitat. Més gana. Dolor als pits. Tristesia. Tensió nerviosa. Cansament. Distensió abdominal. Confusió. Mareig. Insomni.

Què provoca SPM?

La causa de la SPM no està gaire clara, però se sap que apareix a causa del nivell estrògens i progesterona, les dues hormones femenines. Katrina Dalton, M.D., al Regne Unit, pensa que la SPM ve de la deficiència en progesterona. En canvi, el Dr. Guy Abraham de la University of California, Los Angeles, creu que es deu a un excés d'estrògens. I els doctors Allèn Lawrence i Lisa Lawrence creuen que el problema ve d'una deficiència nutricional en magnesi i vitamina B6. Com diem, les

interpretacions del perquè de la SPM són molt diversos.

Com es tracta la SPM?

Alguns metges diuen que el tractament de la SPM ha d'anar dirigit als símptomes específics que provoca i que per tant han d'administrar-se diürètics i inhibidors de prostaglandines (antiinflamatoris no esteroïdes) per evitar la dismenorrea (dolor). Alguns psiquiatres aconsellen l'ús d'antidepressius, com la fluoxetina. També hi ha teràpies que inclouen anticonceptius orals, dietes baixes en sal per reduir la retenció de líquids i sucre per evitar la hipoglicèmia.

D'altra banda, el Dr. Dalton del Regne Unit pensa que cal tractar-la amb progesterona natural i menjant poc i més sovint. Abraham i Lawrence, al seu torn, aposten pel magnesi i la vitamina B6 i l'eliminació d'aliments rics en calci, sucres refinats i cafeïna.

Els professionals es qüestionen entre ells. No hi ha res clar, però mentrestant, la Síndrome Premenstrual continua afectant milions de dones que no saben d'on els vénen els mals. Ω

Anna Solana

UN LLIBRE DE JOSEP MASSOT I MUNTANER

L'esperit internacionalista: estrangers i forasters morts per la llibertat de Mallorca

Llegint el llibre de l'historiador Josep Massot i Muntaner *Els escriptors i la guerra civil a les Illes Balears* (vegeu el capítol "Els estrangers i l'expedició de Bayo") podem constatar l'enorme repercussió que la lluita del nostre poble contra el feixisme tengué arreu del món. Malgrat que l'expedició de Bayo fou organitzada des de la Generalitat de Catalunya (per això el govern central de Madrid no en volia saber res, i Azaña, a les seves memòries, escriu sovint contra "el intent de reconstruir la Gran Catalunya"), el cert és que milers de voluntaris catalans i forasters s'hi apuntaren per a venir a les Illes per alliberar la nostra terra del jou caciquil i del nacionalcatolicisme aliats amb els botxins de la dreta falangista.

A part dels milers de forasters (espanyols, etc) que donaren la vida per la nostra llibertat nacional i social, estrangers de diverses nacionalitats vengueren, amb l'expedició de Bayo, a lluitar contra el nazifeixisme. Josep Massot i Muntaner creu que aquests estrangers (alemanys, francesos, anglesos, etc) degueren ser més d'un centenar. Aquesta és l'opinió també de l'historiador Manuel Cruells. Un escriptor francès, Jacques Delperrie, en un llibre sobre les Brigades Internacionals, parla de la lluita solidària de dos comunistes francesos amb el poble de les Illes.

Voluntaris i voluntàries de les distintes organitzacions revolucionàries catalanes i espanyoles es preparen (Agost de 1936) per alliberar les Illes del terror nazifeixista i nacionalcatòlic. Com explica l'historiador Josep Massot i Muntaner nombrosos combatents catalans i forasters (espanyols, etc) donaren la vida generosament per la nostra llibertat nacional i social.

Aquests voluntaris francesos nomien Alfred Brugères, paleta de professió i l'altre, Pierre Rösli, mecànic de la Renault. Tots dos vengueren a Mallorca acompanyats de dos voluntaris eslaus, el nom dels quals no coneixem. Brugères morí més endavant (el 16 de febrer de 1937) a la batalla del Jarama, i fou exalçat com a heroi.

Se sap també la participació en les milícies antifeixistes que desembarcaren en el Port de Manacor d'alguns polo-

nesos i italians. Igualment hi ha proves de la participació solidària d'anglesos i alemanys. Nat Cohen va ser un d'aquests britànics idealistes que, juntament amb Sam Masters, fundaren la Tom Mann Company que lluità contra els feixistes al front d'Aragó. Fent costat a Nat Cohen, vengué a Mallorca un altre jueu londinenc anomenat Richart que va ser ferit en un pulmó. En total se sap d'uns dotze comunistes anglesos (el grup de Nat Cohen) que lluitaren per alliberar les Illes.

Sabem igualment la sort tràgica d'una jove parella d'alemanys que desembarcaren a Mallorca fent costat a les milícies i a l'exèrcit de la República. Ella era una al.lota de dinou anys, filla d'un professor de la Universitat de Dülsseldorf. Nomia Margaret Zimbal i hi vengué acompanyada amb un jove amic, alemany, que morí lluitant contra els feixistes a Portocristo. Aquest heroi de la llibertat s'anomenava Bibbel. Margaret Zimbal morí al cap de pocs mesos, al front de Saragossa, lluitant contra Franco.

El llistat de forasters i estrangers que donaren la vida per la llibertat de la nostra terra podria allargar-se fins a omplir un llibre. Massot i Muntaner ens recorda els noms del boxador cubà Jack Contray, del portugués Joao Augusto das Neves, d'un milicià austríac dels quals només sabem que s'anomenava Karl... José Pérez Vengut, capità feixista, escriu que un dia detingueren "un turco y un catalán". Aquest capità ordenà de seguida que fossin executats. En el vaixell-hospital *Marqués de Comillas* hi havia dos metges peruans (Jorge Jarufe i Félix Dene-gri) i diverses infermeres franceses. No hem d'oblidar tampoc el periodista Guy de Traversay, redactor en cap del diari parisenc de dreta *L'Intransigeant*, mort pels feixistes el 17 d'agost de 1936. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω

PSC: Repoquer de botiflers

A Catalunya hi ha molts parlamentaris que es prenen la política com un joc. Els socialistes, per exemple, són dels que més pateixen d'aquesta ludopatia política. Com si el Parlament català fos un gran casino, els homes i dones del PSC aposten, juguen i -gairebé sempre- perden, en els seus intents de lligar una jugada que els porti al govern de la Generalitat.

Ara però, després de l'estiu, els tafurs del socialisme han arraplegat una combinació de cartes marcades per la traïdoria, que els fa somniar en una mà guanyadora. A la màniga porten quatre asos de l'espanyolisme que, juntament amb un comodí anticatalà que els hi han enviat des de Madrid, els permet presentar en societat el repoquer de botiflers nacionalment més fraudulent que mai s'hagi vist en la política catalana.

No deixa de ser sorprenent que els qui després de la votació de la nova llei del català, es volien erigir com a representants màxims de moderació política, són els mateixos que durant tant de temps varen col·laborar activament -des de l'interior mateix de Catalunya i contra els mateixos catalans- amb els poders fàctics centralistes que volien desfer la nostra reconstrucció nacional. A tall d'exemple, qui no recorda la infame LOAPA o les detencions indiscriminades d'independentistes durant el 1992?

Des de la mort de Josep Pallach (gener de 1977) el socialisme català, més ben dit el socialisme espanyol a Catalunya, ha seguit una deriva errant que ha fet més mal que bé al nostre país.

Podríem citar molts personatges i situacions on aquests botiflers queden desemascarats per la seva pròpia actuació pública i privada, però per a concretar i solament com una petita mostra, escollirem cinc individus que per la seva rellevància i traïdoria a Catalunya i als catalans, mereixen una consideració especial.

Narcís Serra o la mediocritat grotesca. En Serra és un símptoma clar de l'anormalitat democràtica del nostre país, doncs un individu com ell mai hagués arribat a res significatiu en una democràcia madura. Aquest tipus de mirada esbiaixada, barba de drogo i veu nasalment desagradable, és un dels botiflers catalans més recalçats. Es diu que de jove, estudiant als Escolapis de Balmes de Barcelona, es caracteritzava per refugiar-se a les últimes files de la classe des d'on es guanyà les antipaties dels companys fent d'espia dels professors i delatant les malifetes -reals o no- de la resta d'alumnes. Aquesta tasca encara la segueix fent com a Primer Secretari del PSC. La seva primera presa de contacte amb les instàncies de poder comença el 1977, quan Tarradellas el nomena conseller de

Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat provisional. I és que Tarradellas sempre volia rodejar-se de mediocres per a què cap d'ells li pogués fer ombra. L'any 1979 fou alcalde de Barcelona i sota el seu mandat, l'ajuntament organitzà la celebració del "Día de las Fuerzas Armadas". El 1981 va retornar a l'exèrcit d'ocupació espanyol el plaer de desfilar per la Diagonal barcelonina, com una grotesca reconstrucció de l'entrada de les tropes franquistes el gener de 1939. Amb la victòria socialista al govern espanyol l'any 1982, fou nomenat ministre de Defensa i se sap amb certesa que va influir en algunes de les conxorxes i assassinats dels GAL. El seu paper de gos de l'amo el portà a la vicepresidència del "Gobierno" el 1991, des d'on organitzà -potser per nostàlgia de la seva tendra joventut- les escoltes il·legals del Cesid. Aquest escàndol el va fer dimitir l'any 1995. Des de llavors s'ha instal·lat altra cop a Barcelona des d'on ha intentat acaparar tot el protagonisme que ha pogut, sigui com a diputat al Congrés de Madrid o des de la cúpula del PSC. El seu accentuat complex de inferioritat, s'ha vist compensat darrerament pel vedettisme obtingut pactant -a la baixa- el text de la nova llei del català.

José Borrell o l'autoodi malaltís. "Pepe" pels amics, en Borrell és un jacobí de cap a peus. És un alumne avantatjat del renegat Jordi Solé Tura, el gran inquisidor contra l'heretgia catalanista i com ell, creu profundament en la força de l'estat centralista espanyol com a fermall redemptor de la "unidad de destino en lo universal". El somriure de conill i la mirada de serp que ostenten, semblen ser els trets identificatius d'ambdós barruts.

La seva condició de català és només circumstancial, ja que ell sempre s'ha identificat més -en cos i ànima- amb la metròpoli "imperial" de Madrid que no pas amb la província perifèrica que el va veure néixer. Recordem que l'any 1975 va ser fundador de la "Agrupación Socialista de Madrid-Norte" i no va ésser diputat del PSC fins el 1986, quan per motius electorals s'intentà posar la barretina fent de raier al Pallars. La seva profunda espanyolitat el fa veure amb simpatia pels sectors de la dreta neofranquista de Madrid (només cal llegir com n'és d'estimat per Pedro J. Ramírez, l'ABC, i dhuc del mateix Vidal-Quadras i altres elements propers al PP), els anticatalanistes d'esquerra a Catalunya, com el Foro Babel, i per entitats colonitzadores com la FECAC, que agrupa a la majoria d'integrables de Can Zam.

La rivalitat -prou coneguda- que el "raier del Manzanares" té amb Nar-

cís Serra és més personal que política. Curiosament, el que els distancia tant són les seves coincidències psicològiques. I és que tant un com l'altre, arrossegueu una gran frustració interior que els empeny a voler controlar-ho tot. Esgrimeixen un afany irracional d'imposar sobre els altres la necessitat de que són imprescindibles, arraconant o desacreditant a tot aquells que potencialment puguin fer-los ombra política o personal. L'enveja desmesurada, el cinisme i la traïdoria són les constants habituals en aquests tipus d'individus que fan de la hipocresia i la vanitat la seva raó de ser i de viure.

Ara Borrell -el Robespierre de Ferraz- ha guanyat les eleccions primàries del PSOE, fent-se perdonar el seu origen i renegant de tot nacionalisme que no sigui l'espanyol. Això no és estrany, car el militant socialista -sobretot a Catalunya- sempre ha demostrat ser molt primari en la seva concepció de l'estat: culturalment monolític i políticament cavernari. Però que recordi que abans veurem un negre a la Casa Blanca que un català a la Moncloa, i si ell es creu Robespierre que tingui en ment la seva tràgica fi. Per a Borrell i la seva camarilla de jacobins, sempre hi haurà catalans que tindrem esmolada alguna guillotina.

Josep M. Sala o el confrare delinqüent. Un altre personatge que per la seva trajectòria tan corrupte com indecent hauríem de destacar és en Sala. Aquest impresentable que fa pocs anys es caracteritzava per fer llerrouxisme barat en els municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona, apostolant socialisme espanyolista i anticatalà entre la immigració inadaptada com a confrare major en processons laiques, ens vol fer creure ara que no és cap lladre. En aquella època de "romero", el socialista Julio Villacorta -el cofundador de la vidalquadrista "Convivencia Cívica Catalana"- portava les maletes de l'arlot Sala en tots els aplecs de colonitzadors on aquest parell de "rocieros" de mal averany es deixaven caure.

Jaume Balmes afirmava que la veritat és la realitat de les coses, per tant només cal exposar els fets d'aquest miserable estafador per arribar a copsar tot l'abast i gravetat dels seus delictes.

El senador Sala i el diputat Carlos Navarro compraren l'empresa Time Export, S.A. amb fons del partit socialista amb l'objectiu de blanquejar el diner negre de les comissions irregulars, per mitjà de factures que s'emiten per informes tècnics inexistents, i que va formar part de tota la trama del "holding" FILESA.

Així ell i en Navarro varen anar

a parar amb els ossos a la presó de Can Brians. La vida de presidiari li va anar bé. A part de privilegis, tingué inspiració i temps d'escriure el seu "Escrito en la cárcel". Encara que era un excrement literari, un diari de partit -EL PAIS- publicà, extractat i en exclusiva, aquell extraordinari exercici de cinisme. Actualment és membre del comitè federal del PSOE i ha fet campanya a favor de l'inefable Borrell, mentre alguns dels seus socis de la màfia socialista encara estaven detinguts. Sala hauria de passar una temporada més llarga dins el món presidiari, doncs és una llàstima que un escriptor tan fecund ens privi de les seves obres dramàtiques mentre fa la becaina al Parlament o d'aprenent de Lerroxx a L'Hospitalet i a Can Zam.

Joan Raventós o el perdedor natural. Raventós és d'aquells homes que per norma general no passen a la història. I si ho fan, és sempre per la porta falsa. Convertit ara en el president més indigne que ha tingut mai el Parlament de Catalunya, s'ha reconciliat -a última hora i pels pèls- amb la mediocritat que ha planejat per sobre de tota la seva dilatada vida política.

Ell va ser el responsable principal de la liquidació de l'opció socialista purament catalana -la de Josep Pallach- en favor de la sucursalista que encara impera actualment. Això sí, no va aconseguir-ho fins que Pallach ja va ser mort i enterrat. Només d'aquesta forma, sense gairebé oposició, aconseguí la primera secretaria del PSC. Tanmateix, la seva mediocritat no tardaria en tornar a aflorar. L'any 1980 va perdre les primeres eleccions a la presidència de la Generalitat, contra tot pronòstic i tenint molts elements a favor, en una de les pitjors campanyes electorals que es recorden en la història de la democràcia europea de postguerra. La seva frustració fou tan gran que va tardar molt de temps a recuperar-se'n. Ell volia un càrrec. Li era igual quin. El guanyador, Jordi Pujol, va oferir-li d'entrar al Govern. Ell ho volia, però el seu partit s'hi oposà. Malgrat tot l'any següent, en un sopar secret celebrat a Lleida -immediatament anterior a l'intent de cop d'estat del 23-F del 1981- on entre altres hi havia el general colpista Armada, el també socialista Múgica i ell mateix, se li oferí d'entrar en un nou govern de "concentració nacional". No sabem quin lloc de poder hagués ostentat en aquell govern antidemocràtic, si hagués reixit aquella reacció feixista les implicacions de la qual encara no han estat del tot resoltes. Però la trama civil del cop d'estat existia i ell hi estava implicat. Més tard fou nomenat ambaixador espanyol a París i assessorà als par-

ticipants del PSC en l'entramat de FILESA, ja que a França hi operava des de feia anys la coneguda com a "FILESA francesa" (empreses Urba, Gracco i Urbatechnic) per a finançar irregularment el partit socialista francès, amb el qual Raventós hi tenia una gran relació.

A partir de l'any 1986, de tornada a Barcelona, va anar quedant apartat progressivament dels llocs rellevants de la política catalana. No va ser fins el 1995 que com a resultat de la feblesa de CiU després de les eleccions autonòmiques per una banda, i dels acords que en aquell moment els homes de Pujol tenien amb el decrepit govern de Felipe González per l'altra, que es va consensuar el nomenament del president del PSC, per exercir la presidència del Parlament català. La seva tasca fins avui ha estat absolutament mediocre, i encara que el nostre Parlament cada cop sembla ser una entitat més testimonial on uns quants diputats van a fer veure que es guanyen el sou, la decència reclamaria que un dels grans representants del poble català, fos una persona amb una trajectòria personal i política més digna i transparent, rellevant i totalment compromesa amb el país.

El seu "alter ego" dins el PSC és Raimon Obiols, un esmaperdut que mai no ha aconseguit -ni aconseguirà- res de bo en política.

Pasqual Maragall o el cinisme etern. Maragall és el polític que potser ha reflectit més diàfanament la continuïtat sociològica del franquisme. No ens hauria d'estranyar gaire que passegés del bracet amb el feixista alcalde Porcioles quan ja repapiejava, o que ara el defensi dient que era molt catalanista. I no sorprèn perquè Maragall és l'hereu d'aquella burgesia barcelonina que s'acabà d'espanyolitzar després de la Guerra Civil. Podríem parlar també d'altres casos flagrants, Alejo Vidal-Quadras i José M. Trias de Bes (PP) o Xavier Trias i Miquel Roca (CDC), car no hem d'oblidar que la responsabilitat en la decadència actual de la política catalana no és només exclusiva dels botiflers socialistes.

Maragall és d'aquells personatges nefastos que tots els pobles han de suportar en algun moment de la seva història. És indubtablement un dels elements espanyolistes que més han fet per a descatalanitzar Barcelona. Sempre tindrem present en la memòria quan feia el llagoter davant Don Juan de Borbón -aquell degenerat que fou comte de Barcelona- i dels hereus del dictador Franco: l'actual Borbó Juan Carlos i la seva família de vividors impresentables. També va ser ell qui va canviar després de tants anys de govern municipal, la bandera franquista de Barcelona (la de Porcioles) al desafortunat disseny transfranquista actual (el de Maragall). La seva cultura democràtica quedà en evidèn-

cia quan l'any passat va imposar a dit un titella desconegut a l'alcaldia: Joan Clos. El substitut havia de ser un pobre d'esperit, un home absurd prou manipulable com per a teledirigir-lo des de Roma. Cal dir que va encertar de ple en la seva miserable elecció. A voltes suposo que tot pensant en l'exili romà, Maragall es va creure un Calígula contemporani, que en no poder nomenar emperador un cavall, va optar en la successió per qui més ho semblava.

Ara es rumia de presentar-se a les eleccions autonòmiques catalanes amb una entelèquia ideològica federalista i amb la intenció d'agrupar -com tantes altres vegades- el vot anticatalà. Per això el declarat nostàlgic del "antiguo régimen" Federico Jiménez Losantos, des de les pàgines de El Mundo apostava clarament per la candidatura del traïdor Maragall. És el seu home; perquè sap que és un català prou retorçat com per abraçar l'anticatalanisme dins la pròpia Catalunya. Maragall és el candidat de tots

els anticatalans. És el cinisme en estat pur.

Hi ha persones que fan història i, per desgràcia, persones que la desfan. Aquest quintet de renegats que he presentat pertanyen al segon grup. Amb aquesta hipocresia tan acurada que abandonen, voldrien fer creure a la societat catalana que tots ells són imprescindibles. Però és mereix Catalunya ser governada per una gentusa tan impresentable i indecent? Ens mereixem els catalans ser representats per aquesta patuleia d'indesitjables botiflers?

El pensador català Carles Muñoz i Espinalt sovint argumentava que Catalunya és l'únic poble del món que no ha tingut els dirigents que es mereixia. Serra, Borrell, Sala, Raventós i Maragall, han contribuït notablement a donar-li la raó. El repòquer socialista és un farol per a tots els catalans. Què no ens deixem enredar! Ω

Josep M. Vall i Comaposada
ESTAT CATALA - Barcelona

Com que gaudim d'un fet diferencial, O cada ovella al seu corral

Coses bones i dolentes,
Tenim el costum de comparar
Quan d'això pertoca opinar
Fem valoracions diferents.

En establir una diferència
Fent-la amb justa valoració
Havent unanimitat d'opinió
Diem. "Hi ha coincidència".

Allò en el que molts coincidim
I no és pas per casualitat,
És en la nostra nacionalitat,
Que l'hem de mirar ben prim,
Arriscant-nos a cometre un crim,
Qui en això no és *primmirat*.

Aquells qui a Catalunya vivim
I formem part del seu poble,
Amb gent, la més formal i noble,
Que de memòria tots tenim.

Ací d'"*exit*" ningú és mor,
Cosa que passa a altres indrets,

Vivim de fets ben concrets
Que nosaltres vivim sense tenir por.

Nosaltres som pacients i responsables
i som prudents, i som treballadors,
guanyem amb els nostres suors
assolir moments memorables,
blasmant amb fortes remors
als polítics que són més miserables.

Per defensar la nostra identitat,
Ens han sorgit molts d'idealistes,
Més llurs somnis *redimistes*,
Ha esvaït la crua realitat.

Alguns aferrissats adalids
De tota la igualtat humana
Han acabat com una campana
Ben decebut i ben avergonyits.

La mítica visió franciscana
Que veia als éssers germans
Igual persones que marrans
Dins la concepció catalana

Ens obliga a esbrinar abans
Que passa amb la raça humana.

Les persones no som pas iguals
I encara menys igual pensam
Que n'hi ha que són curts de gambals,
En això tots ho entenem.
Patim moltes contradiccions
En dir que, tots som iguals
Hi ha diferents fets racials
En els pobles i en les regions.

La pell blanca, negre i groga,
Assenyala amb impertinència,
De les persones sa procedència,
I no volem que ningú es moga
Per tal de sotmetre's a prova
On és que rau la diferència.

Nosaltres no som una excepció,
En aquesta catalana terra,
Ningú llur origen enterra
Encara que en tingués ocasió.

Sempre l'aspecte cultural
Ens dicta llur preferència
I assenyala la diferència
Dins nostre ser existencial.

Per ara som prou diferents,
No hi ha cap dubte, per ara.
Però si no ho fossim encara
Per mor de no perdre la cara,
Tots voldriem ser-ho corrents
En veure certs comportaments.

Nostres costums ancestrals
Mantenim amb tota solvència
Fugint d'aliena influència,
Esmerçant aspectes naturals.

Altres ens volen imposar,
Cultures que no són les nostres,
Que actuen com si fossin crostes,
En ferides sense encrostar.

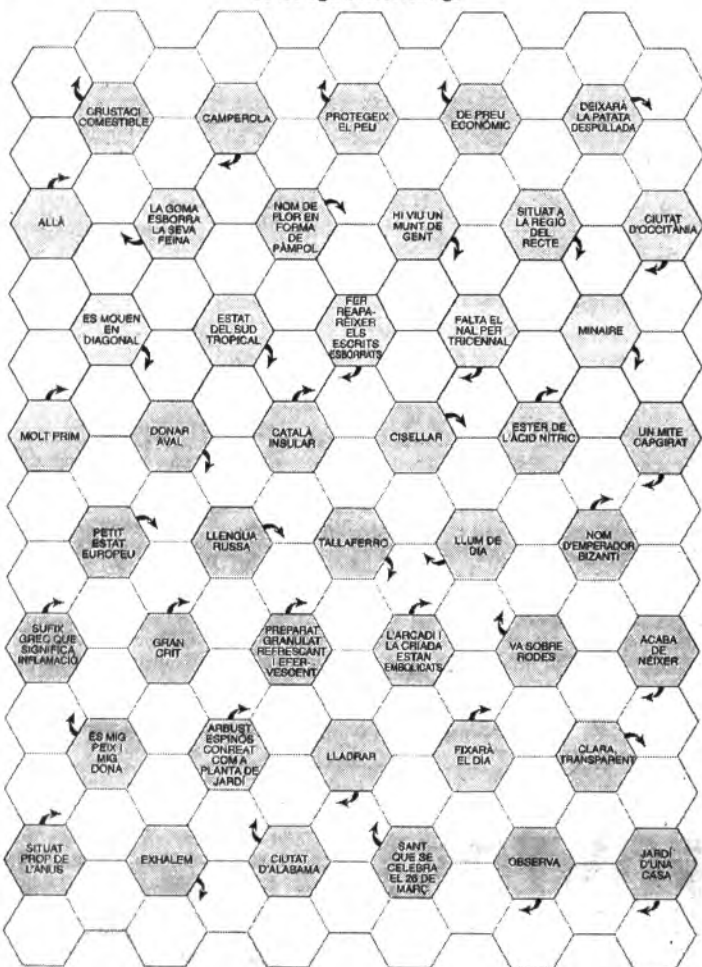
Si enyorem amb gran recança
Aspectes de la nostra cultura
És per culpa d'una dictadura,
Que ens ocasionà malfiança,
Car podria planejar venjança
De l'enuig que encara li dura. Ω

Jaume Alfonso i Barceló
(continuarà)

PASSATEMPS

FEM BRESCA Magda

Es resol començant per la casella que té la fletxa i seguint el sentit de les agulles del rellotge

Arrossos secs

Paella valenciana

- * Un pollastre d'un quilo, correctament trossejat;
- * 200 gr. de magre porcí;
- * 200 gr. de bajoqueta, millor de ferradura;
- * 125 gr. de tavella i 125 de garrofó;
- * 100 gr. de tomaca ben picolada;
- * 200 gr. d'oli; 400 gr. d'arròs;
- * aigua (sempre doble que arròs),
- * sal, pebre-roig (una cullereta plena, de les de café), safrà; un polsim de pebre-negre (optatiu).

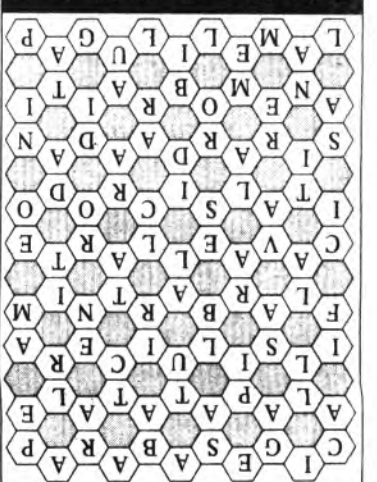
Paella i oli a un foc de flama; quan l'oli és prou calent se li tira un grapadet de sal i després el pollastre i el magre; es regiren fins que comencen a daurar-se, moment en què s'afegiran la bajoqueta i la tomaca; se'ls peguen voltes i més voltes; ben sofregit el conjunt, es tira el pebre-roig i s'aboca immediatament el litre d'aigua (que estindrà a mà, perquè el pebre-roig no es creme); es posen tot seguit els fesols tendres de la tavella, i del garrofó, el safrà i el pessic de pebre-negre en pols. A foc de flama viva es deixa bullir fins que tot estiga cuit; és el moment d'abocar l'arròs, afegint-li abans l'aigua que haja perdut pel bull, i es tasta de sal; la cocció prossegueix durant 10 minuts; i, a foc gradualment rebaixat, altres 10 minuts. Ja eixut, es deixa uns pocs minuts sobre el foc sense flama (ni tions fumejants), que socarrarà i caramel·larà l'arròs de la capa inferior, i formarà el deliciós socarrat. Treta del foc, es deixa reposar un minut o dos. Sovint s'acompanya, en anar a menjar-la, de llima partida en quarts.

Si es disposara dels additaments rituals --trossets d'anguilamaresa de grossària mitjana, vaquetes o xonetes i pilotetes--, el moment de posar-los és pocs minuts abans d'abocar l'arròs. També admet, a més del pollastre i el magre, uns trossets de conill.

Composició per a dotze o setze pilotetes: 125 gr. de magre picat, un ou, la sangueta del pollastre (s'hi pot posar també uns trossets molt menuts de fetge), una bona cullerada soper de sagi, julivert picolat, pinyons i la ratlladura de pa dur per pastar-ho tot ben pastat i poder donar forma redona i allargada a cada porció, i que resulten sucotes, no seques.

La paella, en la qual puguen coure's, com cal, tots els components indicats, tindrà un diàmetre els 38 i els 40 centímetres. Si no porta additaments, bastarà un diàmetre de 35 cm. Ω

SOLUCIONS

AUTOS GOMILA, S.L.
Rent a Car

AUTOS GOMILA, S.L. - NIF: B07-718190

CARRER D'ANDALUCIA, 10 - LLUCMAJOR
CARRER GRAN I GENERAL CONSELL, 36 S'ARENAL
TLFS. 971 44 28 51 - 971 12 10 26 - 908 09 82 93

Principi i final del Partit Socialista a Lluçmajor

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. Tlf. 971 66 53 36

Petita història farè
 Del poble de Lluçmajor,
 De sa seva evolució,
 Del resultat que hi hagué.
 Dins aquest procés diré,
 Els homes més destacats,
 Que foren ells senyalats,
 I oposició se mogué.
 Des que Lluçmajor es fundà,
 Hi hagué, monotonía,
 Sa política seguiria,
 Sense es ritme canviar.
 El Liberal governà,
 Seguit del Conservador,
 Controlats pel gran rector,
 Sa falca a tot posà.
 Quan se feia elecció,
 Sempre els mateixos quedaven,
 Lo únic que canviaven,
 Era un simple celador.
 Aquesta evolució,
 Va seguir més de cent anys,
 Amb sos mateixos tamany,
 Feien es canyís d'aubó.
 L'any vint i vuit despertaren,
 Tres homes ben decidits,
 En so formar un partit,
 Socialista es pensaren.
 Ells només s'aventuraren,
 En que els podien tancar,

Amb poc element contà,
 A sa lluita es tiraren.
 En Plater i en Bonjesús,
 També en Tomàs Beier,
 Els tres lliga varen fer,
 Emprant tot el seu recurs.
 De lletra anaven ben curts
 No tenien gaire escola,
 A dins sa difícil obra
 Podien trobar embulls.
 Ben carregats de passió,
 Pel Partit Socialista,
 Volien seguir sa pista
 D'en Carles Marx, gran patró.
 Tenien reunió,
 Durant hores de sa nit,
 Amb esperit decidit,
 Demostrant gran vocació.
 Lo esperit social,
 Va despertar als sabaters,
 Posaren gran interès
 Eren nombre molt cabal.
 Defensarem el jornal,
 Ja que som molt explotats,
 Del patrons mal manejats,
 Fent justícia immoral.
 Després de un temps passar,
 Arrendaren una casa,
 Sa dreta ho prengué amb farsa,
 D'ells que se'n pot esperar?

En orris tot acabarà,
 Amb aquesta gent inculta,
 Los vendrà sa capamunta,
 Que no la podran pujar.
 Durant segles comandà,
 Sa ciutat de Lluçmajor,
 Els Quelons i els Mataró,
 Tot ho varen controlar.
 Cap moment varen pensar
 Que cap contrari sortís,
 Això era un compromís,
 Que mala vida els donà.
 Al carrer de sant Joan,
 Una casa comprarien,
 On reunions tenien,
 De un mode ben general.
 Dins un credo magistral,
 Anaven ells avançant
 I militants ingressant,
 Recolzant lo social.
 En Joan Parets entrà,
 I el seu germà el seguí,
 Era molt llest se pot dir,
 Això se va demostrar.
 Un impuls varen donar,
 A tota l'economia,
 Allà de tot se servia,
 De roba i de menjar.
 Amb sucursals s'establiren
 A dins sa nostra Mallorca,
 Varen prendre tanta força,
 Ses dretes retgirarien.
 Un terrenys ells comprarien
 Allà a dins son Julià,
 per anar-hi a treballar,
 els qui feina no tenien.
 Un banc propi se muntaren,
 Per dur tot el seu control,

Per dominar el seu redol,
 D'això no se descuidaren.
 Sa gran passió que mostraren,
 Pel Partit Socialista,
 Varen omplir grossa llista,
 Que ses dretes esveraren.
 El divuit de Juliol,
 De mil nou cents trenta sis,
 Va ser molt gros compromís,
 Tothom se cobrí de dol.
 Assaltaren tot redol,
 El fanàtics falangistes,
 Duien escrites ses llistes,
 De matar sense control.
 Cap ni un se'n va salvar,
 De tots els significats,
 Moriren afusellats,
 Algun de viu s'enterrà.
 Als Parets se'ls traginar,
 En es Castell de Bellver,
 Lo que d'ells va saber-se,
 Que dins un pou se'ls tirà.
 A n'en Canonge acusaren,
 Que armes ells guardaria,
 Cap a son Sard se'l duria,
 Allà el martiritzaren,
 Cops de porra li pegaren
 Fins que se pogué aguantar
 Dins un baul se'l posar,
 I amb ganivets el punxaren.
 Creguts de que era mort
 De dins el baul el tragueren
 Se sorpresa que dugueren,
 No els va ser de conhort.
 De guix clar d'aquell ben fort,
 A ell n'hi varen donar,
 El seu cos va explotar,
 D'aquest fet se'n té record. Ω

De la Terra a la Glòria

En memòria de ma mare,
 Que morí el mes passat

Escandell

Quan neix la claror del dia,
 Tot lloc en queda impregnat,
 De la vida i simfonia,
 Que el Redemptor ha enviat.

Així va al compàs, la vida,
 A tota la humanitat,
 Com l'alba que de dormida,
 Desperta i fa claredat.

L'existència mos es dada,
 Amb Àngel Custodiant,
 Fins a la vida acabada,
 Ens duu a l'Esperit Sant.

Me mare, tota la vida,
 Respectà els sant
 manaments,
 En fe, estava protegida,
 De mals esdeveniments.

Era amable al conversar,
 Atenta benefactora,
 Sempre va voler ajudar,
 Qui la va necessitar,
 Com atenta servidora.

Per les bondats infinites,
 Des de la Terra enviam,
 Les oracions ben dites,
 Que al Cel l'aliviaran.

Sacrifici i vida dura,
 Té el condol de molta gent
 Que la Glòria té mesura,
 El bé, la vida depura,
 per el goig, eternament. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
 C.P.....
 Població.....
 C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
 Adreça.....
 Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
 Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

No en volem cap

No en volem cap
 Que no sigui dels nostres,
 No en volem cap
 Que no estigui ben gat.
 Tots som tots som
 Tots som, tots som,
 Tots som de la cassalla,
 Tots som tots som, tots som
 De la cassala som.
 No volem ser,
 una nació vençuda
 No volem ser,

Un poble dominat.
 Volem. Volem, volem
 La llibertat perduda,
 Volem, volem, volem
 La nostra identitat.
 No volem ser,
 una regió d'Espanya,
 no volem ser,
 un País ocupat.
 Volem, volem, volem
 Volem independència,
 Volem, volem, volem
 Països Catalans. Ω
Al Mayurqa

PROU d'IMPOSTOS! ABUSIUS!

- : Prou de peatges a les autopistes!
- : Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- : Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- : Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

